

MÜSTƏQİLLİYİMİZ ƏBƏDİDİR, DAIMİDİR, DÖNMƏZDİR!

HƏRBİ AND

№ 03 (1012) 26 yanvar 2024-cü il

Həftəlik ictimai-siyasi qəzet

(Qəzet 15 noyabr 2002-ci ildən nəşr olunur)

Qiyməti: 50 qəpik

Baş Prokurorluqla Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış
üzrə Dövlət Xidmətinin birgə məlumatı

BİRGƏ MƏLUMATI

Səh. 2

Hərbi hissələrdə yeni tədris dövrünə hazırlıq
prosi yoxlanılıb

Səh. 2

"Məni ölməyə qoyma... Mənim körpələrim var..."

Səh. 5

Yarımcıq arzular, puç olan ümidlər

Səh. 7

"Cənnət ətri"

Səh. 10

Prezident İlham Əliyev Bakı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Kvartalında tikinti, abadlıq işləri və Ofis binasında yaradılan şərait ilə tanış olub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 22-də Bakı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Kvartalında həyata keçirilən inşaat, infrastruktur və abadlıq işləri, həmçinin tikintisi yekunlaşan Bakı Ağ Şəhər Ofis binasında yaradılan şərait ilə tanış olub.

Səh. 3

Azərbaycanın müdafiə naziri Türkiyənin Milli Müdafiə Universitetinin rektoru ilə görüşüb

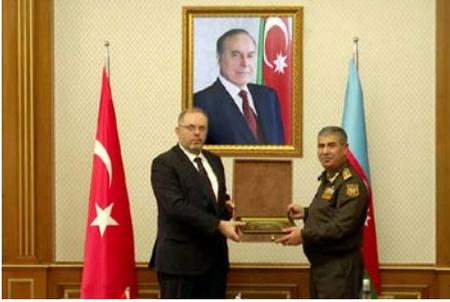
Yanvarın 22-də Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov ölkəmizdə səfərdə olan Türkiyə Respublikasının Milli Müdafiə Universitetinin rektoru professor Erhan Afyonçunun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Qonaqları salamlayan general-polkovnik Z.Həsənov ölkələrimiz arasında ikitərəfli hərbi əməkdaşlığın dostluq və qardaşlıq münasibətləri üzərində qurulduğunu bildirib. Müdafiə naziri qardaş ölkə Türkiyə ilə digər sahələrdə olduğu kimi, hərbi təhsil sahəsində də əməkdaşlığın yüksək...

Səh. 2

Azərbaycanın müdafiə naziri Türkiyənin Milli Müdafiə Universitetinin rektoru ilə görüşüb

Yanvarın 22-də Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov ölkəmizdə səfərdə olan Türkiyə Respublikasının Milli Müdafiə Universitetinin rektoru professor Erhan Afyonçunun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Qonaqları salamlayan general-polkovnik Z. Həsənov ölkələrimiz arasında ikitərəfli hərbi əməkdaşlığın dostluq və qardaşlıq münasibətləri üzərində qurulduğunu bildirdi. Müdafiə naziri qardaş ölkə Türkiyə ilə digər sahələrdə olduğu kimi, hərbi təhsil sahəsində də əməkdaşlığın yüksək sə-

viyyədə olmasından məmnunluğunu ifadə etdi.

Nazir hərbi təhsil sahəsində qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin hərbi qulluqların bilik və bacarıqlarının artırılmasına müsbət təsir etdiyini vurğulayıb.

Səmimi qəbul və göstərilən qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığını bildiren professor E. Afyonçun ölkəmizin suverenliyi və ərazi bütövlüyünün bərpası, eləcə də Azərbaycan Ordusunda əldə olunan nailiyyətlərlə əlaqədar müdafiə nazirini təbrik etdi. Hərbi təhsil sahəsində həyata keçirilən islahatların bundan sonra da davam etdirilməsinin, eləcə də bu istiqamət üzrə qarşılıqlı səfərlərin əhəmiyyətini qeyd etdi.

Görüşdə hər iki ölkənin hərbi tarixinin, o cümlədən qəhrəmanlıq salnamələrinin araşdırılmasının vacibliyi xüsusi vurğulanıb, Azərbaycan ilə Türkiyə arasında maraqlı doğuran bir sıra məsələlər barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonra E. Afyonçunun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Kərim Vəliyev və müdafiə nazirinin müşaviri general-polkovnik Bəxtiyar Ersay ilə görüşüb.

Keçirilən görüşlərdə Azərbaycan ilə Türkiyə arasında hərbi təhsil sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün geniş imkanların olduğu qeyd edilmişdir.

Baş Prokurorluqla Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin birgə məlumatı

Hərbi xidmətə çağırışdan boyun qaçırma hallarına qarşı dövlət qurumları tərəfindən birgə mübarizə davam etdirilir və bu istiqamətdə prokurorluq orqanları tərəfindən kəsərlər tədbirlər həyata keçirilir.

məkdən boyun qaçırma) maddələri ilə cinayət işləri başlanıraq ibtidai istintaq aparılıb, həmin işlərdən 6-sı baxılması üçün aidiyyəti üzrə məhkəmələrə göndərilib, digərləri üzrə isə ibtidai istintaq davam etdirilir.

Bundan başqa, hərbi xidmətə çağırış üzrə 125 nəfərin müddətli həqiqi hərbi xidmətə göndərilməsi üçün SHXCDX-nin müvafiq idarə və şöbələrinin sərəncamına verilmələri təmin edilmişdir.

ma halları ilə bağlı daxil olmuş materiallar əsasında araşdırma aparılıb.

Qeyd edilən faktlarla bağlı 20 halda Cinayət Məcəlləsinin 321.1 və 321.2-ci (hərbi xidmət keç-

materiallar üzrə isə araşdırmalar davam etdirilir.

Müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan boyun qaçırma hallarına qarşı kompleks mübarizə tədbirləri bundan sonra da davam etdiriləcəkdir.

Milli Müdafiə Universitetində Türkiyə nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib

Ölkəmizdə səfərdə olan Türkiyə Respublikasının Milli Müdafiə Universitetinin rektoru professor Erhan Afyonçunun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti yanvarın 23-də Müdafiə Nazirliyinin Milli Müdafiə Universitetini və onun nəzdində fəaliyyət göstərən hərbi təhsil müəssisələrini ziyarət etdi.

Qonaqlara Müdafiə Nazirliyinin strukturuna daxil olan təhsil müəssisələrinin yaranma tarixi, təhsil sistemi və tədris prosesi, eləcə də elmi fəaliyyəti haqqında brifinq təqdim olunub.

Azərbaycan və Türkiyə Milli Müdafiə Universitetlərinin rəhbər heyəti arasında keçirilən görüşdə

dövlətimizin başçısının hərbi təhsil sisteminin inkişafına göstərdiyi qayğıdan, Azərbaycan Ordusunda bu sahədə aparılan islahatlar, eləcə də Ordumuzun Türkiyə modelinə uyğunlaşdırılması istiqamətində görülən işlərdən danışılıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin müvafiq Fərmanı və Sərəncamı ilə Bakı, Gəncə şəhərlərində və Naxçıvan Muxtar Respublikasında yaradılan xüsusi təyinatlı hərbi kolleclərin əhəmiyyəti, eləcə də hərbi kadrlar hazırlayan təhsil müəssisələri kursantlarının sosial-meişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin gənclərin

hərbi xidmətə marağının əhəmiyyətli dərəcədə artmasına imkan verəcəyi qeyd olunub.

Görüşdə iki qardaş ölkənin hərbi təhsil sahəsində əməkdaşlığının daha da genişləndirilməsindən söhbət açılıb, bu istiqamətdə görülməli işlər, eləcə də qarşılıqlı maraqlı doğuran bir sıra məsələlər barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb.

Təhsil müəssisələrini ziyarət edən professor E. Afyonçun xatirə kitablarına ürək sözlərini yazıb.

Təhsil müəssisələrini ziyarət edən professor E. Afyonçun xatirə kitablarına ürək sözlərini yazıb.

Hərbi hissələrdə yeni tədris dövrünə hazırlıq prosesi yoxlanılıb

Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Kərim Vəliyev yeni tədris dövrünə hazırlıq prosesinin gedişini yoxlayıb.

Məruzə olunub ki, hazırlıq prosesi ilə əlaqədar hərbi hissələrdə sıra baxışları keçirilir, bölmələrdə və təlim şəhərciklərində maddi-texniki və tədris bazası təkmilləşdirilir,

döyüş texnikası və silahların sazlığı, eləcə də təchizatın varlığı yoxlanılır.

General-polkovnik K. Vəliyev "Gizir hazırlığı kursu"nun gedişi ilə də maraqlanıb.

Bildirilib ki, keçirilən məşğələlərdə əsas diqqət kursantların bilik və bacarıqlarının daha da artırılması, Ordumuzun arsenalında olan müasir silah, texnika, habelə digər döyüş vasitələrinin düzgün istismarı və effektiv tətbiqi qaydalarının öyrədilməsinə yönəldilib.

Hərbi hissələrdə şəxsi

heyətlə görüşən general-polkovnik K. Vəliyev onların döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlığını yüksək qiymətləndirib, hərbi qulluqlara yeni tədris dövründə uğurlar arzulayıb.

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun yeni tədris dövrünün başlanması ilə əlaqədar tələb və göstərişlərini şəxsi heyətə çatdıran Baş Qərargah rəisi döyüş və fiziki hazırlıq üzrə tədbirlərin effektiv təşkili, eləcə də hərbi qulluqların peşəkarlığının daha da artırılmasına dair tapşırıqlar verib.

Təsisçi və Baş redaktor

Emin HƏSƏNLİ

Redaktor

Ayten NAZİMQIZI

Ünvan: AZ1007, Bakı şəhəri, Natiq Şahbazov küçəsi 40

Telefonlar: 449-94-05, 449-94-06

Faks: 449-94-05

e-mail: herbi_and@mail.ru

Qəzet "Hərbi And" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələni və Məmmədov Vüqar Tofiq oğlunun mətbəəsində çap olunur

Tiraj: 2070

Prezident İlham Əliyev Bakı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Kvartalında tikinti, abadlıq işləri və Ofis binasında yaradılan şərait ilə tanış olub

22 yanvar

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 22-də Bakı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Kvartalında həyata keçirilən inşaat, infrastruktur və abadlıq işləri, həmçinin tikintisi yekunlaşan Bakı Ağ Şəhər Ofis binasında yaradılan şərait ilə tanış olub.

Bakı Ağ Şəhər layihəsinin icraçı direktoru Ruslan Sadıxov dövlətimizin başçısına görülən işlər barədə məlumat verdi.

Qeyd edək ki, hazırkı Ağ Şəhərin ərazisi 150 ildən çox idi ki, Qara şəhər kimi tanınırdı. Buraya Qara şəhər adının verilməsi də təsadüfi deyildi. Ərazi neft sənayesi tullantılarından çirkənməmişdi. Burada çox sayda bataqlıq, gölməçə və neft tullantıları var idi. Bir sözlə, Qara şəhər əsl ekoloji fəlakət zonasına çevrilmişdi.

Bütün bu amilləri nəzərə alan Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Qara şəhərin yerində hazırda dünyanın ən müasir ekoloji layihəsi olan Ağ Şəhərin salınmasına başlanıldı.

Nadirliyi ilə seçilən Bakı Ağ Şəhər layihəsinin təməli Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tərəfindən 2011-ci il dekabrın 24-də qoyulub. Bakının ekoloji cəhətdən ən çox çirkənməmiş bu yerində aparılmış irimiqyaslı tədbirlər nəticəsində həm şəhərsalma, həm memarlıq, həm sakinlərin rahat yaşayışı, həm də ekoloji baxımdan sözün əsl mənasında möcüzəvi layihə reallaşdırılıb.

Dövlətimizin başçısının Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasında ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına dair 2006-2010-cu illər üçün Kompleks Tədbirlər Planı" çərçivəsində həyata keçirilən Bakı Ağ Şəhər layihəsi irimiqyaslı ekoloji şəhərsalma layihəsi kimi də artıq dünyada tanınıb. Dünyanın aparıcı şirkətlərinin yerli mütəxəssislərlə birgə layihələndirdiyi bu yaşayış məkanı bir çox beynəlxalq sərgilərdə dünyanın qabaqcıl və müasir ekoloji şəhərsalma layihəsi kimi müxtəlif beynəlxalq və yerli mükafatlara layiq görülüb. İndi bu ərazi Bakı sakinlərinin və şəhərimizin qonaqlarının ən sevimli yaşayış və gəzinti zonalarından birinə çevrilməkdədir.

Ümumilikdə, 1650 hektar ərazini əhatə edən Bakı Ağ Şəhərdə müxtəlif üslublu 10 rayonun salınması, 120 min yaşayış və xidmət obyektinin tikintisi, 350 hektar landşaft işlərinin görülməsi, 10 kilometr bulvar xəttinin yaradılması nəzərdə tutulub. İndiyədək 91 binanın inşası yekunlaşıb. Layihənin tam yekunlaşmasından sonra burada 280 min sakin yaşayacaq və 240 min iş yerli yaradılacaq.

Məlumat verildi ki, inşası məhələli şəkildə həyata keçirilən Bakı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Rayonunda bir sıra binaların, ictimai

yerlərin tikintisi artıq başa çatıb, infrastruktur işləri həyata keçirilib. Müxtəlif küçələrin tikintisi, yeraltı kommunikasiya infrastrukturunun qurulması ilə bağlı işlər də yekunlaşıb. Layihələndirmə işləri zamanı Bakı Ağ Şəhərdə inşası nəzərdə tutulmuş Bakı Metropoliteni stansiyalarının memarlıq üslubu üzrə konsepsiya hazırlanıb. Tamamlama işləri çərçivəsində əlil arabaları üçün panduslar, yerüstü piyada keçidləri, qoruyucu dayaq-lar tikilib, videomüşahidə kameraları qurulub, IT kanal sistemləri çəkilib.

Mərkəzi Park Rayonu, 2017-ci ildə istifadəyə verilmiş Paris evlərindən başqa 36, 20 və 8 mərtəbəli binalardan, 6-cı Park küçəsi boyunca ikimərtəbəli qeyri-yaşayış binalarından, ticarət və işə obyektlərindən, orta məktəbdən, ofis və inzibati binalardan ibarətdir. Layihələndirmə zamanı Ağ Şəhərin Mərkəzi Park Rayonunun yaşayış massivinin ərazisində yaşıl zonalar - parklar və xiyabanlar nə-

zərdə tutulub. Onların arasında Dağdağan bağı da var.

Vətəni Qarabağ olan dağdağan ağacı Azərbaycanın rəmzlərindən biridir. Prezident İlham Əliyev 2021-ci ilin mayında Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə səfəri çərçivəsində Ağdam şəhərində dağdağan ağacı ekib. Dağdağan ağacları Ağ Şəhərə Qarabağdan gətirilib.

Dövlətimizin başçısı bağın ərazisində dağdağan ağacı ekdi.

Son illər Bakı Ağ Şəhər həm də bir sıra yerli və beynəlxalq incəsənət ustalarının öz əsərlərini nümayiş etdirdiyi bir məkana çevrilib. Ağ Şəhərin mərkəzi küçələrindən olan və inşası əsasən tamamlanmış Bulvar küçəsində yerli və xarici rəssamların incəsənət əsərləri quraşdırılıb.

Heykəltaraş Enrike Kabreranın "Böyük alma" əsəri onun ən mühüm sənət layihələrindən biridir. Nyu-Yorkda quraşdırılmış "Böyük alma" bu şəhərin rəmzinə təcəssüm etdirməklə onun sakinləri və qonaqları arasında çox məşhurdur. Bu əsərin ikincisi isə Bakı Ağ Şəhərdə sərgilənir.

Azərbaycan MAAS incəsənət qurumunun müasir üslubda hazırladığı hündürlüyü 4,2 metr olan "Əjdaha" heykəli 2024-cü ilin rəmzinə həsr olunub. Şərq təqviminə görə 2024-cü ilin rəmzi əjdahadır.

Cozef Klibanskiyin "Mütəfəkkir" əsəri müasir insanın texnoloji inkişaf dövrünü, ekoloji və qlobal istiləşmə problemlərindən yaranan həyəcanlarını əks etdirir. Bürüncdən hazırlanmış heykəl artıq bütün dünyada sənətsəvərlərin rəğbətini qazanıb. Heykəlin müəllifi 2014-cü ildə Bakının zəngin memarlığından, qədimliyin və müasirliyin vəhdətindən ilhamlanaraq Azərbaycanın paytaxtının gözəlliyini tərənnüm edən "Gözəl Bakı" əsərini də yaradıb.

Prezident İlham Əliyev tikintisi başa çatan Bakı Ağ Şəhər Ofis binası ilə də tanış olub. Bina inşasına 2020-ci ildə başlanılıb, Azərbaycanın Vətən müharibəsində Qələbəsinə və suverenliyinin bərpasına həsr olunub.

Binada dünyanın aparıcı me-

məqsədilə binanın damında günəş panellərinin quraşdırılması nəzərdə tutulub.

Binada, eyni zamanda, Qarabağ atlarının dünyada təbliği məqsədilə İspaniyanın tanınmış "Lladro" şirkəti tərəfindən hazırlanmış Qarabağ atının farfordan stolüstü heykəli təqdim olunur. Bu heykəl məhdud kolleksiyadır və şirkətin 100-dən çox ölkəsində olan geniş şəbəkəsi vasitəsilə satışa çıxarılaçaq.

Diqqətə çatdırıldı ki, binada 150 ofis yerləşir. Biznes nümayəndələrinin yüksək səviyyədə fəaliyyət göstərmələri üçün burada hər cür şərait var. Binada informasiya texnologiyalarından dayanıqlı istifadə məqsədilə Data Center yaradılıb.

Binanın ətrafında əsaslı abadlıq və yaşıllaşdırma işləri həyata keçirilib, müasir infrastruktur yaradılıb, yerli iqlimə uyğunlaşdırılmış müxtəlif ağaclarından ibarət yaşıllıq zolağı salınıb, yaşı min ildən çox olan nadir zeytun ağacı ekilib.

Ərazidə qoyulmuş Qarabağ atı heykəli Qarabağ Atları Meydanında yerləşəcək "Qarabağ atları" monumenti kompleksindəki 7 atdan biridir. Təməli dövlətimizin başçısı tərəfindən 2022-ci ilin dekabrında qoyulan kompleks Azərbaycanın Qarabağın 30 illik işğaldan azad edilməsi uğrunda Vətən müharibəsindəki Zəfərinə həsr edililib. Kompleksin yaradılması orijinal əsərləri ilə dünyada məşhur olan amerikalı heykəltaraş Rober Sammers tərəfindən həyata keçirilib.

23 yanvar

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 23-də Rusiya Federasiyası Hökuməti sədrinin müavini, Hökumət rəhbəri Komissiyasının həmsədri Aleksey Overçukov qəbul edib.

Görüşdə ölkələrimiz arasında iqtisadi əməkdaşlıqla bağlı nəticələr baxımından 2023-cü ilin uğurlu olduğu bildirildi. Ötən ilin dekabrında Sankt-Peterburqda MDB Dövlət Başçıların qeyri-rəsmi görüşü çərçivəsində Azərbaycan və Rusiya prezidentlərinin təmasları məmnunluqla xatırlandı.

Söhbət zamanı iqtisadi əməkdaşlığın geniş gündəliyə malik olduğu vurğulanaraq, qarşıda bu sahədə yeni istiqamətlər üzrə planların nəzərdə tutulduğu bildirildi. Ticarət dövryyəsinin 17,5 faiz, həmçinin yük və tranzit daşımalarının davamlı artımı əməkdaşlığımızın yaxşı göstəricisi kimi dəyərləndirildi. Azərbaycan-Rusiya əməkdaşlığının inkişafının əsas istiqamətləri üzrə 2024-2026-cı illər üçün Yol Xəritəsinin imzalanmasının əhəmiyyəti vurğulandı. Aleksey Overçukov səfərinin əlaqələrimizin genişləndirilməsi işinə xidmət edəcəyinə əminlik bildirdi.

Görüşdə nəqliyyat-logistika, Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizinin təşviqi ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Yanvar çağırışı yekunlaşır

Müdafiə nazirinin təsdiq etdiyi plana əsasən, 20 Yanvar - Ümumxalq Hüzün Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Ordusunda şəxsi heyətin maarifləndirilməsi və vətənpərvərlik nümunələrinin təbliğ edilməsi istiqamətində silsilə tədbirlər keçirilib.

Faciənin 34-cü ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan Ordusunun bütün qoşun növləri, Əlahiddə Ümumqoşun Ordu, hərbi birlik və birləşmələr, eləcə də xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbirlər çərçivəsində hərbi qulluqçular Şəhidlər xiyabanlarını ziyarət edib, hərbi hissə, müəssisə və təşkilatlarda 20 Yanvar faciəsinə həsr olunmuş sənədli filmlər, videoçarxlar və kitab sərgiləri nümayiş etdirilib.

Mərasimlərdə xalqımıza qarşı məq-

Yanvar faciəsinin ildönümü ilə əlaqədar silsilə tədbirlər keçirilib

sədli şəkildə törədilmiş 20 Yanvar faciəsinin tarixi əhəmiyyətindən danışılıb, Ümummilli Lider Heydər Əliyev və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin baş vermiş hadisələr barədə həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində həyata keçirdiyi siyasətin uğurları barədə ətraflı məlumat verilib.

Çıxış edənlər həmin tarixi dövrdə milli-azadlıq uğrunda mübarizəyə qalxmış oğul və qızlarımızın fədakarlığı, xalqımızın qəhrəmanlığı barədə xatirələrini tədbir iştirakçıları ilə bölüşüb.

Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin aparıcı müddətli həqiqi hərbi xidmətə yanvar çağırışının gedişi ilə bağlı Mərkəzi Çağırış Komissiyasının iclası keçirilib.

Dövlət Xidmətinin rəisi Mürsəl İbrahimov vətəndaşların müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılmasının, bu istiqamətdə qarşıya qoyulmuş vəzifələrin uğurla icra edildiyini iştirakçıların diqqətinə çatdırıb. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 2024-cü il yanvarın 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılması və müd-

dətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının ehtiyata buraxılması haqqında" Sərəncamına uyğun olaraq çağırışçıların qoşun növləri üzrə bölgüsünün həyata keçirildiyini, onların təyin olunduqları hərbi hissələrə göndərilməsi prosesinin yekunlaşmaqda olduğunu bildirib.

Mərkəzi Çağırış Komissiyasının iclasında Silahlı Qüvvələrin müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları ilə keyfiyyətlə kompleksləşdirilməsi məqsədilə görülməli işlər, həmçinin gündəliyə çıxarılan məsələlər müzakirə olunub.

İclasın sonunda gündəlikdə olan məsələlərlə bağlı müvafiq qərarlar qəbul edilib.

İki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanovun 114 illiyi qeyd olunub

Yanvarın 22-də Müdafiə Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə adı Azərbaycanın hərbi tarixinə qızıl hərflərlə həkk olunmuş, iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı general-mayor Həzi Aslanovun anadan olmasının 114 illiyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Müdafiə Nazirliyinin bir qrup hərbi qulluqçusunun, Bakı Qarnizonundakı hərbi hissələrin, ictimaiyyət nümayəndələrinin, generalın ailə üzvlərinin iştirak etdiyi mərasimində əvvəlcə fəxri qarovulun müşayiəti ilə məzərustü abidə önünə Müdafiə Nazirliyi və Aslanovlar ailəsi adından əklillər qoyulub, güllər düzülüb. Ulu Öndər Heydər Əliyevin və xalqımızın igid

oğlunun təmsilində Vətənimizin şəhid övladlarının xatirəsi ehtiramla yad edilib.

Tədbirdə çıxış edən Əməkdar incəsənət xadimi, Prezidentin fərdi təqaüdcüsü, polkovnik Abdulla Qurbani iki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanının Azərbaycan xalqının yetirdiyi ən böyük sərkərdələrdən biri olduğunu qeyd edib. Polkovnik A.Qurbani Həzi Aslanovun mənalı həyatı, qəhrəmanlığı və ikinci Dünya müharibəsindəki xidmətlərindən danışaraq vurğulayıb ki, onun döyüş yolunun öyrənilməsi gənclərimizin vətənpərvər ruhda tərbiyə olunmasında böyük əhəmiyyət daşıyır.

Birinci Qarabağ müharibəsi iştirakçısı, "Azərbaycan Bayrağı" ordenli polis general-mayoru Həzi Aslanov İstisna İkinci Dünya müharibəsi, istərsə də Qarabağ müharibəsi veteranlarına və şəhid ailələrinə göstərilən diqqət və qayğıya görə Ali Baş Komandan İlham Əliyevə, mərasimin təşkilinə görə isə Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirib.

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun təsdiq etdiyi 2024-cü ilin hazırlıq planına uyğun olaraq, Azərbaycan Ordusunun qoşun növləri, birlik, birləşmə və hərbi hissələrində yeni təd-

Yeni tədris dövrünə hazırlıq prosesi davam edir

ris dövrünə hazırlıq prosesi davam edir.

Yeni tədris dövrünə hazırlıq prosesi ilə əlaqədar hərbi hissələrdə sıra baxışları keçirilir, maddi-tədris bazaları, təlim şəhərcikləri, döyüş texnikası və silahlar, eləcə də şəxsi heyətin təchizatı yoxlanılır.

Bundan başqa, rəhbəredici və digər normativ sənədlərin tələblərinin icrası, tədris vəsaitlərinin mövcudluğu və tətbiqi yoxlanılır.

“Məni ölməyə qoyma... Mənim körpələrim var...”

Vətən, torpaq uğrunda haqq savaşında canından keçən hər igidin öz həyat hekayəsi, öz tarixəsi var. Qəhrəmanlıq dastanında yer alan cəsur oğullarımızın bizə igidliyi, şərəf salnaməsi yadigar qalib. Bu qəhrəmanlarımız hər biri özünəxas şirinliyi, sözü, gözəl avazı, unudulmacaq xoş gülüşü ilə qəlbimizi fəth edib bu dünyadan iz qoyaraq vidalaşib.

Qəlbi gözəl, ailəsinə, Vətəninə inanılmaz dərəcədə bağlı, sevan və sevilen bir insan olan İlham Rəşidov da əzizlərinin yaddaşında belə qaldı. Məhz bu gözəlliyi ilə də həyata vida edib ən uca zirvəyə qalxdı. Həyat yoldaşı Samirə xanım ömür-gün yoldaşından söhbət açarkən müsbət keyfiyyətlərini sadalamaqdan qürur duyurdu. Qəhrəmanımızın əsl vətənsəverliyi, igidliyi, mərdliyi onun üçün böyük fəxr idi. Məhz on-suz günlərinin təsəllisi də bu idi Samirə xanım üçün.

Baş gizir İlham Tahir oğlu Rəşidov 1983-cü il martın 1-də Türkmənistanın Marı vilayətində anadan olub. Sonradan Rəşidovlar ailəsi Azərbaycana gəlib və Xudat şəhərində yaşamağa başlayıblar. Orta təhsilini Xudat şəhərində alıb. 2001-ci ildə hərbi xidməti başa vurduqdan sonra Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin xüsusi kursunu uğurla bitirərək kəşfiyyatçı kimi fəaliyyətə başlayıb. Xarici ölkələrdə təlimlərə cəlb olunub. Dörd dilde danışmağı bacaran İlham 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində də fəal iştirak edib. Xidməti ərzində göstərdiyi nailiyyətlərə görə medallar və fəxri fərmanlarla təltif olunub. Vətən müharibəsi başlayan gündən xüsusi əhəmiyyətli tapşırıqların icrasına cəlb olunan İlham Rəşidov Murovdağ silsiləsindəki Camışdağ zirvəsi, Sərsəng su anbarı istiqamətindəki vacib yüksəkliklərin düşməndən azad olunmasında fəal iştirak edib. 2020-ci il sentyabrın 27-də Murovdağda döyüş yoldaşını ərazidən çıxararkən ağır yaralanıb. Hospitala çatanaqədək şəhid olur cəsur döyüşçümüz.

Xidmətləri yüksək dəyərləndirilən İlham Rəşidov “Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 90 illiyi”, III dərəcəli “Qüsursuz xidmətə görə”, “Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 95 illiyi”, II dərəcəli “Qüsursuz xidmətə görə”, “Hərbi xidmətlərə görə”, “Azərbaycan Ordusunun 100 illiyi”, I dərəcəli “Qüsursuz xidmətə görə”, ölümündən sonra “Vətən uğrunda”, “İgidliyə görə” və “Kəlbəcərin azad olunmasına görə” medalları ilə təltif olunub.

Həyat yoldaşı ilə keçirdiyi xoş günlərdən söhbət açan Samirə xanım 11 il birgə keçirdikləri həyat yolunda çox xoşbəxt yaşadıqlarını deyir: “**Bu yolda heç bir zaman büdrəmədik. Çatışmamazlıqlara, çətinliklərə birgə sinə gəldik. Buna bizə böyük sevgimiz kömək oldu. Məhz bu sevgi bu gün İlhamı xatirələrlə yada salmaqda mənə əzab verir. Heç bir zaman ağılıma belə gəlməzdi ki, bir gün canımdan çox sevdiyim insanı onun xatirələrlə yada salacam.**”

Qohumlarına və dostlarına

münasibətində səmimiyyəti və mehribanlılığı ilə seçilib İlham. Övladlarına çox bağlı idi. Bu xüsusiyyətləri onu hər zaman daha da hörmətli edirdi. Özü üçün ev tikmişdi. Yeddi ildən sonra təqaüdə çıxıb ailəsi ilə yeni evdə yaşamaq arzusunda idi. Təəssüflər ki, bəzən insana arzuladığı həyatı yaşamaq qismət olmur. Həyatın gedişatı bəzən arzuolunmaz yollara aparıb çıxarır insanı. Əfsuslar olsun ki, İlhamın həyatı da bu yollardan keçməli olur. Bu yol isə neçə-neçə ailəyə dəhşətlər yaşadan amansız müharibənin əzablı yolları idi: “**Cəbhəyə yola düşməzdən əvvəl evə gəlib doğmaları ilə vidalaşdı. Hansı hisslər keçirdiyimi sözlə ifadə edə bilmirəm. Bircə onu bilirəm ki, sağ-salamat qayıdacağına əmin idim. Ailəmin həyatını onsuz təsəvvür edə bilmirdim.**”

Ömür-gün yoldaşıyla bağlı acı xəbər məni öldürdü. Dedi-

di: “Qələbənin şahidi olmasada, onu bizə yaşadan şəhid oldu. Bu qələbə naminə canını qurban verdi. Vətən eşqi ilə ucaldı müqəddəs şəhidlik zirvəsinə. İlham 2016-cı il Aprel döyüşlərinin də iştirakçısı olub, Lələtəpənin alınması uğrunda qanlı döyüşlərdə igidliklə vuruşub. Evə qayıdıb gələndə çox sevinirdim. Sevinirdim ki, sağ və salamatdır, ailəsinin yanındadır... Özü isə heyləsləndirdi ki, döyüşlər dayandırılıb, torpaqlarımız hələ də işğal altındadır. Vətən müharibəsindən də salamat qayıdacağına inanırdım. Amma qismət olmadı. Bircə təsəllim var - Ordumuzun qələbəsi ilə şəhidlərimizin qisası alındı, torpaqlarımız işğaldan azad olundu”.

Bundan sonra həyatını iki övladına həsr edən Samirə xanım onları atalarının arzuladığı bir insan kimi yetişdirəcəyini deyir: “**On bir il xoşbəxt həyat yaşadım. Ailə səadətindən nə olduğunu bildim. Anladım nə deməkdir sevmək və sevilmək. Düşünməzdim ki, tək-cə arzuladığımı deyil, xoşbəxtliyimi də şəhidimlə birgə dəfn edəcəyəm... İki övladım var - qızım və oğlum. Onlar məni**

lər yaralıdır, evə gətirirlər. İnanmadım... Keçirdiyim hissləri ifadə edə bilmirəm. Mənə çox ağır gəlir o günü xatırlamaq... Nələr çəkdiyimi bir Allah bilir...”.

Samirə xanıma ən çox ağır gələni isə ömür-gün yoldaşını 11 il əvvəl birgə həyata addımladığı gün ömürlük itirməsi olur.

Qələbəni görmək İlhamın ən böyük arzusu idi. Samirə xanım deyir, bütün arzuları yarımçıq qalsa da, bu arzusu gerçəkləş-

həyatda yaşadan yeganə varlıqlarımdır, onlarla nəfəs alıram. İtirilmiş xoşbəxtliyimi onlarda tapıram. Çalışıram bir ana kimi onlara ən gözəl tərbiyə verim. Atalarına layiq bir övlad kimi yetişdirim”.

Atalıq hissi İlham üçün o qədər əziz idi ki, həyatla vidalaşdığı an belə son sözündə döyüş yoldaşına: “Məni ölməyə qoyma... Mənim körpələrim var...” - deyir.

Seçki günü xalqımızın qalib Liderimizə səs verəcəyi şübhəsizdir

Müsahibimiz YAP İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputatı Anar İsgəndərov

- Anar müəllim, fevralın 7-də ölkəmizdə keçiriləcək növbədənənar prezident seçkilərini şərtləndirən amillər barədə nə deyə bilərsiniz?

- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 10-da yerli televiziyalara müsahibəsində bu seçkilərin nə üçün növbədənənar keçirilməsi məsələsinə aydınlıq gətirdi. 2023-cü il 19-20 sentyabr tarixlərində antiterror tədbirləri və bunun nəticəsi olaraq Azərbaycanın suverenliyinin bərpası və bütövləşməsinə sonra prezident seçkilərinə ehtiyac yarandı. Məlumdur ki, Aprel döyüşləri, 44 günlük Vətən müharibəsi və nəhayət 2023-cü ilin 19-20 sentyabr tarixlərində həyata keçirilən antiterror tədbirləri Azərbaycan xalqının Qarabağla bağlı arzularını reallaşdırdı, Qarabağ və ətraf bölgələr işğaldan azad edildi. Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra uzun illər üçrəngli bayrağımız Qarabağ və ətraf ərazilərdə dalğalanmadı, milli valyutamız tədaviyə buraxılmadı. Çünki erməni separatçı qüvvələri bu əraziləri işğal altında saxlayaraq yüz minlərlə azərbaycanlı qaçqın və köçkün həyatını yaşamağa məcbur etdilər. Müstəqillik illərində Azərbaycanın bütün ərazilərində nə prezident, nə parlament, nə də bələdiyyə seçkiləri keçirmək mümkün oldu. 2023-cü ilin sentyabrında milli qüvvələr tərəfindən həyata keçirilən antiterror əməliyyatından sonra erməni hərbi birləşmələri Azərbaycan torpaqlarını tərk etməyə məcbur edildi, separatçı qüvvələr təslim edildi. Beləliklə, bütün Azərbaycan ərazisində ilk dəfə fevral ayının 7-də prezident seçkiləri keçiriləcək. Seçkilərin keçirilməsi zəruri idi. Bu mənada 2024-cü il fevral ayının 7-də keçiriləcək seçki Azərbaycan dövlət başçısının dili ilə desək, yeni dövrün başlanğıcıdır. Bu seçki Azərbaycan tarixinə şəərəli bir səhifə kimi yazılacaq.

- Prezident İlham Əliyevin liderliyi ilə Azərbaycan ötan 20 il ərzində möhtəşəm inkişaf yolu keçib. Bir ziyalı olaraq sizin bu inkişaf yolu ilə bağlı fikirlərinizi bilmək maraqlı olardı...

- Cənab İlham Əliyev 2003-cü ildə prezident seçkilərində xalqın mütləq səsinə qazanaraq hakimiyyətə gəldikdən sonra elan etdi ki, o, hər bir vətəndaşın Prezidenti olacaq. Təbii ki, xalqın bu seçiminin ciddi əsasları var idi. Bünövrəsi Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan inkişaf, tərəqqi və torpaqlarımızı işğaldan azad etmək üçün konsepsiyası, eyni zamanda, ölkə rəhbəri İlham Əliyevin konsepsiyası oldu. Bütün Azərbaycan xalqını vahid bir gücə çevirmək, güclü ordu yaratmaq və s. 20 illik hakimiyyətin ən böyük uğurları oldu. Prezident İlham Əliyev 44 günlük Vətən müharibəsində qazanan qələbənin şərtlərini qeyd edərək nəxir və iqtidar birliriyinin yaranması, onun dəxir gücə çevrilməsinin Azərbaycan xalqının sonrakı taleyi üçün uğurlu bir başlanğıc adlandırdı. Bundan əlavə, Qarabağ probleminin tarixliliyinin və hüquqliliyinin bütün dünyaya çatdırılması, dövrün sənədlərinin təhlil olunması ikinci əsas şərt oldu. Üçüncüsü isə güclü iqtisadiyyat idi. Dövlət başçısının dili ilə desək, "Əsrin müqaviləsi"

və bunun nəticəsi olaraq Azərbaycan iqtisadiyyatının güclənməsi bilavasitə güclü ordunun yaradılmasını da şərtləndirdi. Dövlət başçısı 2003-cü ildən azərbaycançılıq ideologiyasını inkişaf etdirməklə, dünya azərbaycanlılarını birləşdirməklə, Azərbaycanın haqq işini müdafiə etməklə, əslində mövcud problemin bütün dünyaya çatdırılması üçün böyük güc topladı. Bunun nəticəsi idi ki, ölkə iqtisadi cəhətdən inkişaf etdi, dünya dövlətləri içərisində Azərbaycanın haqq işini müdafiə edən ölkələrin sayı artdı. Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına rəhbərlik etməsi və təşkilatda daxil olan dövlətlərin dəstəyini qazanması təbii ki, cənab İlham Əliyevin xidmətlərinin nəticəsi idi. Azərbaycan dünyanın nüfuzu təşkilatlarının işində iştirak edərək Qarabağ probleminin sülh yolu ilə həll olunmasına tərəfdar olduğunu dəfələrlə bəyan etdi. Azərbaycan onu da bəyan etirdi ki, eger bu məsələ sülh yolu ilə həll olunmasa, hər yolu ilə həll ediləcək. İşğal dövründə müəyyən Qərb dairələri Azərbaycanı real-

tariximizdə yeri və rolunu necə səciyyələndirərdiniz?

- 2023-cü ildə Azərbaycan öz tarixində ilk dəfə olaraq ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam təmin etdi. bağlı bir tarixi xatırlatmaq istəyirəm. Müstəqil Azərbaycan xanlıqları Nadir şahın ölümündən sonra yarandı. Təəssüf ki, eyni dildə danışan, bir dinə ibadət edən xalq cənublu-şimalı 21 xanlığa bölünmüşdü. Onlar vahid dövlət şəklində birləşə bilmədilər və bunun acı nəticəsi olaraq Azərbaycan torpaqları işğal olundu və Araz çayı sərhəd olmaqla torpaqlarımız iki dövlət arasında bölündü. Nəticədə tarixi coğrafiyaya Şimali və Cənubi Azərbaycan ifadələri daxil oldu. Sonuncu dəfə bütün Azərbaycan torpaqları Nadir Şahın dövründə vahid dövlətdə birləşdirilmişdi. Cümhuriyyət dövründə Azərbaycan dövlətinin ərazisi indikindən xeyli çox idi. Azərbaycan bolşevik işğalına məruz qaldandan sonra onun torpaqlarının böyük bir hissəsi - Qərbi Zəngəzur ermənilərə verildi. Qarabağı Azərbaycandan ayıraraq se-

liqlarla barışmağa, işğal faktını qəbul etməyə çalışdılar. Lakin həmin dairələr anlaya bilmirdilər ki, Azərbaycanın dövlət başçısı cəsəretinə, bacarığına və təcrübəsinə görə heç vaxt Ermənistan torpaq məsələsində güzəştə getməyəcək. Əksinə Ermənistanın havadarları Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı öz ədalətsiz düşüncələrini ifadə etməklə xalqımızın iradəsini qırma bilmədi, çünki 2003-cü ilin oktyabrında Ümummilli Lider Heydər Əliyev xalq müraciətinə deyirdi ki, "Mən ona özümlə qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyirəm". Xalq Ulu Öndərinə inandığı kimi onun çağırışına da böyük coşqu ilə səs verdi. Yəqin ki, bir tərəfdən erməni məhəbbəti, digər tərəfdən İlham Əliyev cənablarının qətiyyəti və cəsəreti haqqında məlumatsızlıq Qərb dairələrini çaşdırdı. Onlar 90-cı illərdən sonra Azərbaycanın böyük inkişaf yolu keçdiyini, tarixi torpaqlarını qaytarmaq üçün böyük təcrübə və güclü orduya malik olduğunu anlaya bilmədilər. Amma 44 günlük Vətən müharibəsi ərzində Qərb dövlətlərinin təhdid və təzyiqləri heç bir nəticə vermədi. Çünki Azərbaycanın dövlət başçısı həmin təhdidləri və təzyiqləri yerindəcə ram etdi və müharibəni qələbə ilə başa çatdırdı. Dövlətimizin başçısı bütün Azərbaycan xalqının arzusunu gerçəkləşdirdi və düşməni kapitulyasiyaya aktını imzalamağa məcbur etdi. Bu, ötan illərində qazanılmış güclü iqtisadiyyat, ordu və xalq-iqtidar birliriyi nəticəsində baş verdi.

- 2023-cü ildə ölkəmiz mühüm nailiyyətlər əldə etdi. Siz, həmin illin

paratçı yuvaya çevirib xalqımız üçün uzunmüddətli problemə çevirdilər. 1923-cü ildə Qarabağ torpaqlarında sovet Rusiyasının təkidi və xeyir-duası ilə Muxtar qurum təşkil edildi. Bu qurum təşkil olunan gündən Azərbaycan qanunlarına tabe olmaqdan imtina etdi. 70 illik sovet dönəmində Muxtar qurum Azərbaycanı ayırılıb Ermənistanla birləşmək üçün çoxlu cəhd etdi. Sovet dövləti süqut edən ərəfədə ermənilər nəinki Qarabağı, ətraf rayonları da işğal edərək torpaqlarımızın 20 faizinə sahib oldular. Düz 100 ildən sonra İlham Əliyev cənabları ilk dəfə bütün torpaqlarımızı vahid dövlətdə birləşdirdi, muxtar qurum tarixi arxivinə göndərildi, üçrəngli bayrağımız bütün bölgələrimizdə şərəflə dalğalanmağa başladı, xalqımızın uzun illər boyu arzuladığı suverenliyi bərpa etdi. Ona görə də xalq prezident seçkiləri ilə bağlı seçimini çoxdan edib. Bu seçim Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, Ağdam, şərəf və qeyrat qalası Şuşa azad edilən günlərdə qətiləşmişdi. Bu sevincin üstünə Xankəndi, Əskəran, Xocalı, Ağdərə və başqaları əlavə olundu. Azərbaycan xalqı elan etdi: Torpaqları işğaldan azad edən bizim Prezidentimizdir və fevralın 7-ni səbirsizliklə gözəylirik.

- Anar müəllim, bu uğurlar fonunda qarşıdan gələn prezident seçkilərində Azərbaycan xalqının Yeni Azərbaycan Partiyasının namizədi İlham Əliyevə səs verəməsinə şərtləndirən amillərdən bəhs etməyinizi xahiş edirik...

- Eger dövlət başçısı İlham Əliyev

Azərbaycan tarixində ilk dəfə torpaqlarımızı bütövləşdirməyi və dövlət suverenliyini bərpa etməyi bacarıbsa, əminəm ki, 2024-cü il 7 fevral tarixində hər bir azərbaycanlı seçkidə iştirak edərək öz qəhrəmanına səs verəcək. Azərbaycan xalqının qəhrəmanı Qərbi Azərbaycanla bağlı fikirlərini də dünyaya çatdırdı. Biz Qarabağı müharibə yolu ilə azad etdik. Amma min illər boyu Qərbi Azərbaycanda yaşayan və oradan didərgin düşmüş insanlarımız öz yurd-yuvalarına dinc, sülh yolu ilə qayıtmalıdır. Ona görə fevralın 7-də veriləcək cavab indidən məlumdur. Bu cavab ondan ibarətdir ki, Prezident İlham Əliyev 20 il ərzində Azərbaycan xalqının üreyindəki istək və arzuları reallaşdırıbsa, deməli bundan sonra da belə davam edəcək. Əlbəttə ki, Yeni Azərbaycan Partiyası iqtidar partiyasıdır. Bu partiyanın yüzminlərlə üzvü var. O da məlumdur ki, YAP paytaxtdan uzaqda - Naçıxvan şəhərində Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında yarıdır. Partiya qarşısına məqsəd qoymuşdu ki, Azərbaycan torpaqları heç vaxt erməni işğalı altında qala bilməz. 1993-cü ildə Azərbaycanın ən ağır günlərində, vətəndaş müharibəsi və məhv olma təhlükəsi ortaya çıxanda Heydər Əliyev hakimiyyətə qayıdaraq ölkəni bütün bəlalardan qurtardı. Elə 2003-cü ildə hakimiyyətə gələn cənab İlham Əliyev də Azərbaycanı mövcud bəlalardan, yeni işğal faktından qurtarmaq üçün mümkün olanları etdi. Ali Baş Komandan Azərbaycan xalqını qalib xalqlar sırasına daxil etdi. Cənab İlham Əliyev ata vəsiyyətini yerinə yetirərək bütün torpaqlarımızı işğaldan azad etdi. Həmçinin, bu gün həmin ərazilərdə gecə-gündüz bərpa və quruculuq işləri aparılır. Azərbaycan dövlət başçısının sözləri ilə desək, Qarabağ cənnətə çevriləcək. Bədxahlarımız bir daha dərk edəcəklər ki, Qarabağ Azərbaycanın tarixi torpağıdır. Ona görə də, bu torpaqları cənnətə çevirmək üçün Azərbaycan əlinə gələni edir və edəcək. Azərbaycanın dövlət başçısı bir daha dünyaya bəyan edir ki, ermənilərin xalqımıza qarşı törətdikləri soyqırma, dini və tarixi abidələrimizə qarşı vandalizmə, yerlə əbisdən etdikləri ev-əşiklərimizə baxmayaraq, biz ermənilərə ilə sülh bağlamağa hazırıq və şərtlərimizi qarşı tərəfə verdik. Təəssüf ki, erməni tərəfi bu təklifi hələ də cavab verə bilməyib. Bu erməni xislətindən doğur. Amma ermənilər onu da bilsin ki, biz artıq onların faşist xislətinə bələdik. Nə erməni diasporu, nə erməni lobbisi, nə də bəzi Qərb dövlətləri Ermənistanı dəstək olmaqla onun revanşist düşüncəlini reallaşdırma bilməzlər. Azərbaycanın dövlət başçısının sözləri ilə desək dəmir yumruğu həmişə hazır vəziyyətdədir. Özümlə demokratiyanın beşiyi sayan Fransa Ermənistanı müdafiə edə bilər, amma yaddan çıxarmaq lazım deyil ki, Fransa xeyli uzaqdadır, Cənubi Qafqazda "Qafqaz evi" yaratmaq və ya iki dövlət arasında sülh bağlamaq üçün üçüncüyə ehtiyac yoxdur. Bəzi dairələr Azərbaycana təzyiq göstərməyə cəhd edirlər. Əbədsir. Çünki heç bir qüvvə Azərbaycan dövlətinə təsir göstərə bilməz. Azərbaycan xalqı qalibdir və onun qalib lideri var. Qalib lider öz xalqını daha da irəliyə aparmaq üçün bütün gücünü bu istiqamətdə sərf edir. Bu gün dünyanın siyasi xəritəsində güclü və demokratik ənənələrə malik bir Azərbaycan var. Bu dövlətin başçısı Qərb cəmiyyətində, ərəb ələmində və türk-müsəlman dünyasında böyük nüfuz sahibidir. Bu mənada 7 fevralda keçiriləcək seçki bütün seçkilər üçün bayramdır. Çünki onlar səs verərək öz qalib liderlərini yenidən Prezident görmək üçün həmin günü səbirsizliklə gözəylirlər.

Yarımçıq arzular, puç olan ümidlər

"Vətən daşı olmayandan, olmaz ölkə VƏTƏNDAŞI" - deyib ustad şairimiz Məmməd Araz. İgid oğullarımız üçün vətən, torpaq, yurd hər zaman öndə dayanıb. Mərd oğullarımız daim dövlət uğrunda, vətən yolunda son damla qanlarınadək qəhrəmanlıqla mübarizə aparıb, ana vətənin hər daşını, torpağını müdafiə edərək əsl vətənpərvərlik nümunəsi göstəriblər.

Vətən sevgisi, vətən eşqi insanın qəlbində yaranan böyük bir ümmandır. Elə bu sevgi də bizi onun uğrunda qanlı mübarizə yoluna çıxardı. Elə bir yol ki, burda bizi nə gözləyəcəyi öncədən hamımıza məlum idi. Bu yol həm qürur, həm sevinc, bu yol həm də kədər, ayrılıq idi. Bu yol bizi Qaraba-

sevincini yaşasaq da, ard-arda gələn şəhid xəbərindən yandıq-qovrulduq. Elimizin ən böyük kədəri olan bu xəbərlərdən nə qaça bildik, nə də yaxına buraxmaq istədik. Bu dərdin içində fəryad edən analarımızı, atalarımızı, qız-gəlinlərimizi, körpələrimizi ovundurmağa nə bir söz tapdıq, nə bir elac.

Vətən uğrunda gedən qanlı döyüşlərdə qəhrəmanlıq nümunəsi göstərən ən uca zirvədə yer alan igidlərimiz bizim kədər və nisgəlimiz olduğu kimi, həm də fəxrimizdir. Adını əbədi olaraq Azərbaycanın qəhrəmanlığı tarixində qızıl hərflərlə yazdıran igidlərimiz arasında onun da adı var. "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı", "Vətən uğrunda" və "Füzulinin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilən şəhid Əlihüseyn Məmmədov.

1998-ci il yanvarın 24-də Bakı şəhərində anadan olan Əlihüseyn Məmmədov bir müddət Şəkiddə babasıgildə yaşayırdı. İlk təhsil Şəkiddə yerləşən 18 sayılı orta məktəbdə başlayan Əlihüseyn sonralar Bakıya valideynlərinin yanına qayıdır və ibtidai təhsilini Xarici dillər təmayüllü gimnaziyada təməlləyir. Lakin ailənin qərarı ilə yenidən babasıgildə qayıdan Əlihüseyn orta məktəbi orada bitirir.

Yaxınları Əlihüseyn haqqında xoş xatirələrini bölüşərkən onun çox sakit, mədəni rəftarı, mehriban olması, qayğıkeşliyi ilə həmyaşıdları arasında seçildiyini deyirlər. Fərqli davranışı, həmiyə xoş münasibətdə olması onu hər zaman sevdirib. Əlihüseyn dərslərinə ciddi yanaşması, əla qiymətlər əlxu-

ğa apardı. Bir üzümüzdü güldürdü, bir üzümüzdü kədəre bürdüdü. Bu yolda ailələr var ki, üzü güldü, şükür etdi, ailələr var ki, kədəre bürünüb göz yaş tökdü. Amma bu yolda sevinc də elə oğlan oldu, kədər də. Çünki sevinci də, kədəri də elliklə yaşadıq. Çünki bu yol bizə cəsur oğulların qəhrəmanlığı, igidliyi, mərdliyi sayəsində qanları, canları bahası ilə alınan gözəlliklər diyarı Qarabağı bəxş etdi.

Vətənin hər qarışı uğrunda mərdliklə döyüşüb can qoyan igid oğullarımızı tanımaq, onları yad etmək isə üreyi vətən sevdası ilə döyünən hər bir vətəndaşın müqəddəs borcudur. O oğullar ki, döyüşlərdə igidlik nümayiş etdirib, şəhadətə yüksəldilər, qazi oldular.

Bəli, vətən uğrunda aparılan mübarizədə azad olunmuş torpaqlarımızın

masi ilə müəllimlərinin rəğbətini qazanmışdı.

Orta məktəbi yaxşı qiymətlərlə başa vuran Əlihüseyn 2016-cı ildə Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin İstilik Energetikası müəndisliyi fakültəsinə daxil olur. Universitet illərində də dərslərinə ciddi yanaşan Əlihüseyn 2020-ci ildə buranı bitirir.

Uşaqlıqdan özü üçün müəyyən bir yol cizməyə çalışan Əlihüseynin xəyalları onun irəlində atacağı addımlarda köməyi olacağına əmin idi. Hələ universitetdə təhsil alarkən ailəsi qarşısında fikirlərini açıqlayarkən ilk sözü bu olur: "Öz ayaqlarımın üstündə durmaq istəyirəm". Baxmayaraq ki, ailənin maddi baxımdan təminatı yaxşı idi. Lakin Əlihüseyn hər şeyə öz zəhməti ilə nail olmaq istəyirdi. Hətta

**Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi**

Layihə çərçivəsində

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin dəstəyi ilə "Gənc nəslin milli mənlilik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiiyə istiqaməti üzrə layihə çərçivəsində hazırlanıb.

atasının ona gündəlik verdiyi cibxerciyini belə qənaətlə işlədərək israfçılığa yol vermirdi. Ona verilən xərcliyi yığıb geyimlərini bəzən həmin pulla alırdı.

"İşləməyən, dişləməz" düşüncəsində olan Əlihüseyn tələbəlik illərindən iş həyatına başlamağı qərarlaşdırır. Və ilk iş fəaliyyəti "Araz" supermarketlər şəbəkəsində əvvəl satıcı, sonra kassir kimi başlayır.

Özünə qarşı son dərəcə məsuliyyətli olan Əlihüseyn iş yoldaşları arasında da hörmət qazanır. Daxilindəki müsbət keyfiyyətlər onun rəhbər heyətlə, iş yoldaşları, müştərilərlə düzgün münasibət qurmasına səbəb olur. Məhz bu baxımdan da rəhbər heyətin etibarını qazanır. Əlihüseynə hörmətlə yanaşan rəhbərlik imtahan zamanı işinə ara vermək məcburiyyətində qalanda ona güzəşt edirdi. Beləcə dərsləri ilə iş fəaliyyətini bir arada tutaraq onları tənzimləməyi bacarırdı.

Universiteti bitirdikdən sonra 2020-ci ildə vətənə olan borcunu yerinə yetirmək üçün Əlihüseyn hərbi xidmətə yollanır. Heç bir zaman ətrafındakılara əziyyət verməyi xoşlamayan Əlihüseyn gedərkən valideynlərinə tapşırırdı ki, tez-tez yanına gəlməsinlər.

Qəhrəmanımızın uşaqlığı nənə-babasının keçdiyinə görə Əlihüseyn onlara çox bağlı olur. Valideynləri uzaq məsafə olsa da nənəsini də götürüb övladlarını ziyarətə gedirlər. Əlihüseyn onların gəlişinə narazı olsa da, qəlbində bu görüşdən çox sevinir. Lakin heç kim bilmirdi ki, bu onların son görüşü olacaqdı.

2020-ci il sentyabrın 27-də bu ailənin də narahat günləri başlayır. Onlar yaxşı bilirdilər ki, Əlihüseynin qəlbindəki vətənpərvərlik hissi çox güclüdür. Bu səbəbdən də o, mütləq müharibədə iştirak edib torpaqlarımızın müdafiəsinə qalxacaqdı. Onların düşündüyü kimi cəsur qardaşımız Əlihüseyn qanlı döyüşlərə qatılaraq qəhrəmancasına vuruşur.

Əlihüseynin valideynləri hər gün böyük həyəcanla övladlarının telefon zəngini gözləyirdilər. Anası Arzu xanım hər dəfə oğlunun səsini eşidəndə bir az sakitləşirdi. Əlihüseyn anasına ön cəbhədə olduğunu söyləyirdi. Bilirdi ki, bunu eşidəndən sonra anası daha da narahat olacaqdı. Hər zəngində anasının rahatlaşmağa çalışdığı. Arzu xanım oğlu ilə son danışığını xatırlayanda göz yaşlarını uzaqlara dikib xeyli

xeyalə daldı. Gözlərində kədərle güllüşə sanki bir-birinə qarışmışdı: "Çox sevincli idi. Sanki nəşə qazanmışdı və onun sevincini yaşayırdı, qürurla danışırdı: "Məndən narahət olma. Meyvə belə yemişəm" - dedi oğlum". Bundan sonra 3-4 gün ondan xəbər gəlmir. Bu vəziyyət ailəni çox narahət edir. Arzu xanım gəldikcə sanki pis bir xəbər alacağını hiss edirmiş kimi ürəyi sıxılmağa başlayır. Ata onun bu halını görəndə evdə tək qoymur. Deyir, oğlu şəhid olan gün Arzu xanım heç özündə olmur. Tez-tez halı dəyişirdi. Deyilənləri anlamaq vəziyyətinde deyildi.

Ailəyə acı xəbəri verən zəng gələndə sanki hər şey bir anın içində dayanır. Qəhrəmanımızın güllüşlərinə, xoş baxışlarına, söhbətlərinə, xeyallarına, arzularına bu zənglə son qoyulur. Ailənin keçirdiyi hissləri söz belə yetmir ifadə etməyə. Bu zəngin arxasında yarımçıq arzular, puç olan ümidlər vardı. Bunun bir təsəllisi isə ən uca zirvədə dayanan Şəhidlik.

Şəhidlik böyük zirvədir, onun yeri əbədiyyətdir. Şəhid olmağı özüne şərafət bilən hər kəsin daxilində yüksək vətənpərvərlik, cəsurluq, müsbət əxlaq, əqidə var. Söhbət açdığım qəhrəmanım da məhz belə oğullardan idi. Kimsə qarşısında əyilməyən qorxmaz, mərd, igid, cəsəratlı. Qısa, lakin şərəfli ömür yolu yaşadığı Əlihüseyn Məmmədov. Bu gün onun şirin xatirələri yaşadır Arzu xanımı. Oğlunun mərdliyi, vətənpərvərliyi, qəhrəmanlığı ilə təsəlli tapır bu həyatda.

İxtisasca müəllim olan Arzu xanım şagirdlərinə aşılacağı vətənpərvərlik tərbiiyə oğlunun da bu ruhda böyüməsində öz bəhrəsini verir. Anasının vətənpərvərlik ruhunda tədbirlər hazırlaması, bu işlərini səvərkə həyata keçirməsi Əlihüseyni çox ruhlandırır. Bu gün də fəaliyyətini məhz bu istiqamətdə yüksək səviyyədə davam etdirir.

Suraxanı rayonu 226 sayılı orta məktəbdə direktor vəzifəsində çalışan Arzu Məmmədova mütləq olaraq vətənpərvərlik ruhunda tədbirlər təşkil edir, şagirdlərin bu ruhda tərbiiyə olunmasında əlindən gələni əsirgəmir. Müəllim kollektivinə də daim şagirdlərin milli-mənəvi tərbiiyəsinə və vətənpərvərlik ruhunda böyüməsinə, şəxsiyyət kimi formalaşmasına ciddi yanaşmalarını tövsiyə edir.

2023-cü il artıq tarixə çevrilib. Bu il bir çox əlamətdar hadisələrlə - ekofəalları fədakarlığı, "Laçın" dövlət sərhədində buraxılış məntəqəsinin yaradılması, lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində ölkəmizin suverenliyinin tam bərpası, Qarabağdakı qanunsuz silahlı dəstələrin tərk-silah edilməsi, külli miqdarda qanunsuz silahların müsadirə olunması, Xankəndidə hərbi paradın keçirilməsi və nəhayət, ilin sonuna yaxın hərbi xidmətlə bağlı yeni qanun layihələrinin müzakirə edilərək qəbul olunması ilə yadda qaldı.

Sadalanırlar uğurlarımızın yalnız kiçik bir qismi və əsasən də xalqımızın həyatında tələyüklü rol oynayan, region və dünya üçün daha böyük əhəmiyyət daşıyan məqamlardır. Bütün bu uğurlarımızla yanaşı, düşünürəm ki, başa vurduğumuz ilin ən möhtəşəm hadisəsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən ölkəmizdə 2023-cü ilin "Heydər Əliyev ili" elan edilməsidir. Başa vurduğumuz il Ulu Öndərin 100 illik yubileyinin təntənəli şəkildə qeyd edilməsi, ölkə miqyasında, eləcə də dünyanın bir çox yerlərində xatirəsinə hörmət və ehtiram əlaməti olaraq təşkil edilən müxtəlif tədbirlərlə də yadda qaldı. Bu səbəbdən də 2024-cü ildə qələmə aldığı ilk yazımı da məhz Heydər Əliyevə həsr etməyi düşündüm.

Bu fikirlər ehtiyatda olan zabit, hərbi jurnalist İsa İsmayilovun "Heydər Əliyev ilinin təntənəsi" seriyə həsr edilmiş məqaləsində yer alıb. AZƏRTAC məqaləni təqdim edir.

Ulu Öndər Heydər Əliyev haqqında yazmaq çətinidir, düşünürsən ki, adına layiq fikirlər yazsa bilməzsən. Eyni zamanda, onun haqqında yazmaq çox asandır, çünki o, ən gözəl sözlərə, müsbət fikirlərə layiq insandır. Ulu Öndər Heydər Əliyev haqqında sayısız-hesabsız məqalələr yazılıb və yəqin də yazılacaq. Dahi Rəhbərin xalqımızın həyatında və ölkəmizin bütün güşələrində qoyduğu izləri görən hər daim onun haqqında xoş sözlər yazacaq, ona ehtiramını ifadə edəcəklər. Ulu Öndər elə bir ömür yaşayıb, elə bir mübarizə yolu keçib, çağdaş tariximizdə elə böyük işlər görüb ki, onun irsi tükənməz bir sərvətdir, xatirəsi unudulmazdır.

Heydər Əliyevin Naxçıvan Muxtar Respublikasındakı fəaliyyəti ilə bağlı daim qürur hissi ilə xatırladığım və şəxsən şahidi olduğum hadisələr barədə qısa məlumat vermək istəyirəm. Xidmətim boyu mənə Ulu Öndər Heydər Əliyevlə beş dəfə görüşmək nəsis olub. Dahi şəxsiyyəti yaxından gördüyümə, dinlədiyimə, onunla bir dövrə yaşadığımıza görə daim fəxr etmişəm. İllər ötəmsinə baxmayaraq, həmin görüşlərimin parlaq səhifələri olaraq qürurla, itfihar hissi ilə xatırlayıram, heç vaxt unutmur və tez-tez xatirəmdə canlandırırım. Heydər Əliyevlə ilk dəfə görüşmək Naxçıvan Muxtar Respublikasında, milli ordu sıralarında xidmətə başladığım günlərdə nəsis olmuşdur. Bir gün onunla bağlı xatirələrimi də qələmə alacağam. Lakin bu gün - Dahi Rəhbərin anadan olmasının 100 illiyini qeyd etdiyimiz ilin yekunlarına nəzər salmaqla onun haqqında yazmağı vətəndaş vəzifəm, bir azərbaycanlı kimi vicdan borcu bilirəm.

Tarixi proseslərə nəzər salaraq ilk olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, əgər Heydər Əliyev sovet ordusu sıralarında azərbaycanlı hərbi kadrların sayının artırılmasını 1971-ci ildə, yəni, Cəmiş Naxçıvanski adına Hərbi Liseyinin yaradılması ilə nail olmuşdusa, müasir Azərbaycan Ordusunun təməlinin qoyulmasına da hələ Naxçıvanda Ali Məclisin sədri olaraq başlamışdı. O dövrdə baş verən prosesləri yaxşı xatırlayıram və fəxr edirik ki, həmin illərdə mən də Naxçıvanda ye-

ni yaranmış milli ordu bölmələrinin sıralarına qatılmışdım. Fəxr hissi ilə xatırlayıram ki, 1992-ci ildə Naxçıvanda ilk dəfə keçirilən və Heydər Əliyevin qəbul etdiyi hərbi paradla da iştirak etmək mənə nəsis olub.

Tarixi cəhətdən önəmli olan bir faktı da xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Heydər Əliyev Ali Məclisin Sədri olaraq muxtar respublikadan çıxarılan sovet ordusu bölmələrinin bütün silah-sursatlarının, hərbi avadanlıqlarının özü tərəfindən yaradılan Müdafiə Komitəsinə təhvil verilməsinə nail olmuşdu. Məhz bu silah və texnika sayəsində müasir Azərbaycan Ordusunun ilk bölmələrinin təməli qoyulmuş, Muxtar Respublikanın müdafiəsi uğurla təmin olunmuş və erməni silahlı birləşmələrinin hücumlarının qarşısı qətiyyətlə alınmışdır.

Təbii ki, bütün bu proseslərə Ulu Öndər şəxsən rəhbərlik edirdi. Eyni zamanda, Naxçıvanda fəaliyyət göstərən ayrı-ayrı özünümüdafiə taboqlarının və müxtəlif şəxslərin nəzarətini

“Heydər Əliyev ili”nin təntənəsi

də olan silahlı dəstələrin vahid komandanlığa - Naxçıvan Müdafiə Komitəsinə təbə olunmasına da Heydər Əliyev hələ o vaxt nail olmuşdu. Müdafiə Komitəsi nizami hərbi qurum kimi fəaliyyət göstərdi, sonradan Heydər Əliyevin təməlini qoyduğu, yaratdığı və daima inkişaf etdirmək üçün əmək sərf etdiyi Azərbaycan Ordusunun tərkibində fəaliyyətini davam etdirdi.

Dahi Rəhbərin nəzarəti altında Naxçıvanda yaradılan nizami hərbi bölmələr Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə davam edən ordu quruculuğu prosesi sayəsində böyüdü, inkişaf etdi, gücləndi və bu gün Əlahiddə Ümumqoşun Ordu kimi Vətənimizin müdafiəsi naminə qarşıda duran vəzifələri uğurla yerinə yetirməkdə davam edir. Bildiyimiz kimi, Əlahiddə Ümumqoşun Ordu mənsuqları Vətən müharibəsində də uğurla iştirak etdi və yüzlərlə hərbi qulluqçu fədakarlığa, şücaətə görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən müxtəlif orden və medallarla təltif edildi, fəxri adlara layiq görüldü.

Dahi şəxsiyyət haqqında danışarkən bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, ölkə miqyasında 2023-cü ilin "Heydər Əliyev ili" kimi qeyd edilməsi və Ümummilli Liderin 100 illiyinə həsr olunmuş silsilə tədbirlər onun xatirəsinə və Azərbaycan xalqı qarşısında xidmətlərinə verilən dəyərini, hörmətini, ehtiramın göstəricisi və təcəssümüdür.

Təbii ki, xalqımızın tarixində dünyamiqyaslı məşhur azərbaycanlı sərkərdələr, elm və dövlət xadimləri çox olub. Lakin yorulmaz, çoxsahəli fəaliyyəti və həyata keçirdiyi nəhəng layihələr sayəsində uğurlar qazanmaqla Azərbaycan tarixində ən dərin izlər buraxmış görkəmli ictimai-siyasi xadim, xalqımızın Ümummilli Lideri, müasir Azərbaycan dövlətinin və ordusunun banisi Heydər Əliyevin xidmətləri əvəzsizdir, ölçüyə sığmazdır.

Heydər Əliyev respublikamız rəhbərliyinin birinci dövründə belə bütün istiqamətlərdə mühüm yeniliklərə, uğurlara imza atıb. Ölkəmizdə baş verən müsbət dəyişikliklər təkcə respublikamızda deyil, ittifaq miqyasında da daim təqdir edilib.

Bu gün tam əminliklə demək olar ki, o vaxt Ulu Öndərin respublikamıza rəhbərlik etməyə başladığı ilk günlərdən nail olduğu əsaslı dəyişikliklər sayəsində Azərbaycan təkamül dövrünə qədəm qoymuş və Sovet İttifaqının ən inkişaf etmiş respublikalarından birinə çevrilmişdir. Ümummilli Liderin Azərbaycan və ittifaq miqyasında fəa-

liyyəti zamanı qəbul etdiyi qərarlar, rəhbər olaraq atdığı addımlar onun uzaqgörən rəhbər, müdrik dövlət xadimi olduğunu ayarı sübut etmişdir.

Ulu Öndər daim çalışırdı ki, azərbaycanlı gənclər bütün sahələrdə, xüsusilə də hərbi sahəsində uğur qazansınlar. O vaxt azərbaycanlı gənclər hərbi xidmət keçmək, ali hərbi təhsil alaraq hərbi karyerada yüksəlmək istiqamətində müxtəlif əngəllərə məruz qalırdılar. Hələ çar Rusiyasından qalan bu ənənə azərbaycanlı dövründə də mövcud idi. Azərbaycanlılar az sayda olsa da, sovet ordusunun xidmətə qəbul olunurdular, lakin onlar yüksək vəzifələrə təyin edilmir, baş zabit və ali hərbi rütbələrə çox nadir hallarda layiq görüldülər. Bu səbəbdən də ittifaq miqyasında azərbaycanlı generalları, yüksək vəzifəyə təyin edilən hərbçiləri barmaqla saymaq mümkün idi. Bu hal Heydər Əliyev üçün qəbulolunmaz idi və Ulu Öndər respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrdə də ittifaq miqyasında rəhbər

da təhsil alanları da doğma övladı qədər sevir, onlara diqqət-qayğı göstərir, tez-tez liseyə gələrkən burada oxuyan kursantlarla görüşür, onların qayğıları ilə maraqlanırdı. Azərbaycanlı yeniyyətlərin hərbi təhsildə qazanmışları nailiyyətlərlə fəxr edər, onların uğurlarından qürurlanırdı.

Bildiyimiz kimi, hələ sovet dövründə müxtəlif ali vəzifələrdə çalışan Ulu Öndər daim azərbaycanlı gənclərin Sovet İttifaqının ali hərbi təhsil müəssisələrində oxuyaraq zabit olmalarına da xüsusi həssaslıqla yanaşırdı. Ümummilli Liderin gərgin fəaliyyəti nəticəsində SSRİ-nin bir çox hərbi məktəblərinə göndərilərək ali hərbi təhsil alan zabitlər respublikamıza müstəqillik qazandıq ilk gündən Vətənə dönrək Azərbaycan Ordusunun yaradılmasında, inkişafında var qüvvələri ilə çalışmışlar. Həmin illərdə hərbi təhsil alan zabitlər Birinci və İkinci Qarabağ müharibələrində, eləcə də sonradan həyata keçirilən hərbi əməliyyatlarda da fəal iştirak etmiş,

vəzifədə olarkən bu stereotipi sındırmaq üçün var gücü ilə çalışdı, maneyləri dəf etməklə buna nail oldu.

Bu gün çağdaş tariximizə nəzər saldıqda görürük ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasına rəhbərliyi dövrünün ilk illərində, yəni, 1971-ci ildə indiki Cəmiş Naxçıvanski adına Hərbi Liseyinin yaradılmasına nail olması həm Dahi Rəhbərin özü üçün, həm də xalqımız üçün tələyüklü bir hadisə oldu. Çünki belə bir addımı atmaq o vaxt yüksək qətiyyət, iradə, eyni zamanda, böyük cəsarət tələb edirdi.

Bütün təqiblərə, hədələrə, əngəllərə baxmayaraq, Heydər Əliyevin yaratdığı Hərbi Lisey fəaliyyətə başladı və gələcəkdə müstəqil Azərbaycanda nizami ordu quruculuğuna misilsiz töhfələr verdi. Dahi Liderin yadigarı olan və övladı qədər sevdiyi Cəmiş Naxçıvanski adına Hərbi Lisey bu gün də ölkəmizdə həyata keçirilən ordu quruculuğu prosesində əhəmiyyətli rola malikdir.

Dahi şəxsiyyətin böyük çətinliklər hesabına yaratdığı hərbləşdirilmiş ibtidai məktəbə ilk illərdən başlayaraq qəbul olanların böyük əksəriyyəti, məhz Heydər Əliyevin ısrarlı təkidləri, tələbləri nəticəsində qəbul edilən azərbaycanlı yeniyyətlər idi və yerli gənclərə daima üstünlük verildi. Həmin illərdən başlayaraq gələcəkdə müstəqillik qazanan Azərbaycanın milli ordusunda xidmət edəcək zabitlər hərbi təhsildə ilk addımlarını məhz Cəmiş Naxçıvanski adına Hərbi Liseydə atdılar.

Heydər Əliyevin qətiyyətli mövqeyi nəticəsində liseydə təhsil alan azərbaycanlı yeniyyətlərinin sayı ilbəil artırdı. Heydər Əliyev bu təhsil ocağın-

qəhrəmanlıq nümunələri göstərmişlər.

Ulu Öndər Heydər Əliyev hakimiyyətdə olduğu illərdə müstəqil respublikamızda da milli zabit kadrlarının hazırlanmasına böyük diqqət ayırmışdır. Hazırda ayrıca bir fakültə kimi Hərbi İnstitutun tərkibində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Ali Hərbi Təyيارçılıq Məktəbi, Heydər Əliyev adına Hərbi Lisey də Ulu Öndərin Sərəncamı ilə yaradılmışdır.

Müasir müstəqil Azərbaycan Ordusunun banisi və qurucusu, xalqımızın Ümummilli Liderinin adını daşıyan Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinin 2022-ci il mayın 4-dən Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitut adlandırılması da dahi rəhbərin xatirəsinə hörmət və ehtiramın təzahürüdür.

Bildiyimiz kimi, Azərbaycan xalqı XX əsrin sonuna yaxın yenidən müstəqillik qazandıqdan dərhal sonra elan olunmamış müharibəyə sövq edildi. Ölkəmizə qarşı torpaq iddiası ilə çıxış edən erməni separatçılarınin təxribatları Ermənistanla sərhəd boyu ərazilərdə və Qarabağ iqtisadi zonasında tez-tez baş verirdi.

Ermənistan dövlətinin və erməni silahlı birləşmələrinin havadarlarının və regiondan kənar qüvvələrinin dəstəyi ilə başladığı işğal prosesinin miqyası günbəgün genişlənməkdə davam edirdi. Eyni zamanda, həmin dövrdə baş verən daxili çəkişmələr də dövlətçiliyimizə böyük təhlükə idi. Belə bir mühitdə Azərbaycanı dığcar olduğu belalardan xilas edəcək liderə ehtiyac olduğu danılmaz fakt idi.

Əvvəli 8-ci səhifədə...

Xalqımızın seçdiyi, sevdiyi və dövlətçilik təcrübəsinə bələd olduğu belə bir lider isə müdrik, uzaqqören, qətiyyətli və iradəli şəxs Heydər Əliyev idi. Xalqın təkidli tələbi və istəyi ilə 1993-cü il iyunun 15-də Ulu Öndərin Bakıya dəvət edilməsi xalqımızın bütün ümidlərini doğrultdu. Dahi Lider böyük rəhbərli Ali Sovetin sədri, sonra isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Və həmin gün 15 iyun - Azərbaycanın Milli Qurtuluş Günü kimi tarixə düşdü.

Heç kime sirr deyil ki, Ermənistan silahlı birləşmələri tərəfindən işğal edilmiş torpaqlarımızın Vətən müharibəsi zamanı azad edilməsi son 30 ilə ölkəmizdə inamla yürüdümlən dövlət siyasətinin və böyük strategiyanın nəticəsidir. Bu qətiyyətli strategiyanın həyata keçirilməsində ordu quruculuğu prosesi daim ən əsas və prioritet məsələlərdən biri olmuşdur. Məhz bu səbəbdən dahi şəxsiyyətin yenidən hakimiyyətə gəldiyi ilk gündən ən çox diqqət yetirdiyi istiqamətlərdən biri də məhz vahid komandanlığa təbə olan ordunun yaradılması, formalaşdırılması və ölkəmizin hərbi qüdrətini artırılması oldu.

Qürurverici haldır ki, Heydər Əliyev ideyalarına sadıqlıq ölkəmizi regionda, eləcə də dünyada söz sahibi olan dövlətə, Ordumuzu isə Zəfər qazanan qüdrətli orduya çevirib. Sözün əsl mənasında, əgər ordu quruculuğunun təməlinin qoyulması Ulu Öndərin adı ilə bağlıdırsa, onun düşüncəsindən bəhrələnmək, inamli islahatlar həyata keçirmək, məhərətlilik sərkərdəlik bacarıqları nümayiş etdirmək Azərbaycan Ordusunu Zəfərə aparmaq və torpaqlarımızın azad edilməsinə nail olmaq da Ali Baş Komandan İlham Əliyevin xalqımız qarşısında ən möhtəşəm xidmətidir.

Milli Qurtuluş Günündən başlayaraq, yeni, Heydər Əliyevin xalqın təkidli istəyi ilə yenidən hakimiyyətə qayıdışından dərhal sonra, ölkəmizdə uğurlu iqtisadi layihələr start verildi, respublikamızda nizamı ordu quruculuğu ilə bağlı daha böyük islahatlar başladı və gələcək qələbələrımızın təməli qoyuldu.

Hesab edirəm ki, dahi rəhbərin o vaxtlar atdığı bu qətiyyətli addımlar Azərbaycanda vahid komandanlığa təbə olan nizamı ordu quruculuğu prosesinin başlanğıcı kimi dəyərləndirilə bilər. Çünki yenidən hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra Heydər Əliyevin

qəbul etdiyi ən uğurlu qərarlardan biri də, məhz Naxçıvanda olduğu kimi, bütün ölkə miqyasında fəaliyyət göstərən ayrı-ayrı özünümüdəfiə taboqlarının və müxtəlif şəxslərin nəzarətində olan silahlı dəstələrin ləğv edilərək Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin tərkibində vahid komandanlığ altında birləşdirilməsidir.

Ulu Öndər Heydər Əliyev ilk gündən tez-tez cəbhə bölgəsinə səfərlər edir, döyüşən hərbi hissələrdə ordu mənsubları ilə görüşlər keçirirdi. Dövlətimizin başçısının gəlişi şəxsi heyətin böyük ruh yüksəkliyinə səbəb olurdu. Qısa müddətdə atılan düzgün addımların nəticəsi olaraq ordumuzun bölmələri Füzuli-Horadiz istiqamətində düşmənin sarsıdıcı zərbələr endirdi, böyük ərazi işğaldan azad olundu və gələcəkdə daha böyük qələbələrimize apararlıq başladı.

Başlıca məqsədi qüdrətli Azərbaycan Ordusunun yaradılması olan Ulu Öndər beynəlxalq hərbi əməkdaşlığa da xüsusi diqqət ayırırdı, NATO-nun əsas aparıcı gücü olan Türkiyə modelinə daha böyük önəm verirdi. Bu gün Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən Ordumuzda həyata keçirilən islahatların bəzilərinin dünya standartlarına inteqrasiyası və Türkiyə modelinə uyğun ordu quruculuğuna keçid də dahi rəhbərin ideyalarına sadıqlığın bəhrəsidir.

Müzəffər Ali Baş Komandan tapşırığına əsasən, hərbi quruculuq prosesindən dünyada mövcud olan ən qabaqcıl təcrübə öyrənilir və inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsindən də yararlanmaqla ölkəmizdə genişmiqyaslı islahatların həyata keçirilməsi planlı şəkildə davam edir. Azərbaycan Ordusunun Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin modelinə uyğunlaşdırılması istiqamətində komanda hərbi hissələri yaradılması da son illər aparılan islahatların tərkib hissəsidir.

Xüsusi olaraq qeyd etmək istərdim ki, iki qarşılıqlı ölkənin tarixində mühüm rol oynayan və 2021-ci il iyunun 15-də imzalanana Şuşa Bəyannaməsi sayəsində Türkiyə və Azərbaycan münasibətləri rəsmən müttəfiqlik zirvəsinə ucaldı. Şuşa Bəyannaməsi ölkəmiz arasında kiçik müttəfiqlik əlaqələrini özündə ehtiva edir və siyasət, diplomatiya, iqtisadiyyat, sosial, informasiya, enerji təhlükəsizliyi və nəqliyyat, eləcə də ordu quruculuğu sahələrini əhatə edir. Bu da Türkiyə ilə əlaqələrimizin inkişafına həssaslıqla yanaşan Heydər Əliyev siyasətinə, Ümummilli Liderin ideyalarına sadə qətin bəhrəsidir.

Danılmaz faktdır ki, ordu quruculuğu prosesində hərbi qulluqların sosial müdafiə məsələləri də önəmli faktorlardan biridir. Bütün ömrünü hərbi xidmətə Vətənin müdafiəsinə həsr edən, o cümlədən müddətli hərbi xidmət keçən gənclərin sosial qayğılarının həll edilməsi, rifah halının yaxşılaşdırılması daima dövlətimizin diqqətində olmuşdur. Ulu Öndər Heydər Əliyev fəaliyyəti dövründə hərbiçilərə, onların ailə üzvlərinə də xüsusi diqqət və qayğı göstərirdi, xidməti-döyüş fəaliyyətinin, mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində də mühüm addımlar atırdı. Hərbi qulluqların, müharibə veteranlarının aylıq məvaciblərinin müntəzəm olaraq artırılması bu qayğının təzahürü idi. Orduya və ordu mənsublarına, müharibə veteranlarına diqqət və qayğı göstərən Ulu Öndər həmişə onlarla görüşür, qayğılarını dinləyir və qaldırılan

məsələlərin həll edilməsi üçün lazımı tapşırıqlar verirdi.

Bu iş də müasir ordu quruculuğu prosesində Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən də yüksələn temple həyata keçirilir. Hərbi qulluqların maddi rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində böyük işlər görülür, onların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə mütəmadi olaraq fərman və sərəncamlar imzalanır.

Bu məqamda son günlər şahidi olduğumuz iki faktı bir daha oxucularımıza xatırlatmaq istərdim. Ümumilikdə insan fəaliyyətinin bütün sahələrində olduğu kimi, ordu quruculuğu prosesində də zəruri həvəsəndirmə, yüksək sosial-müdəfiə, mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasının dəstəklənməsi, pensiya təminatı tədbirlərinin təkmilləşdirilməsi və genişləndirilməsi həm ordunun döyüş hazırlığının yüksək səviyyədə saxlanılmasına, həm də gənclərin hərbi xidmətə marağının artmasına, hərbi təhsilə cəlb edilməsinə müsbət təsir göstərir.

Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev tərəfindən xidmət etdiyi qurumdan asılı olmayaraq bütün hərbi qulluqların aylıq vəzifə maaşlarının 2024-cü il 1 yanvar tarixindən 20 faiz artırılması da hərbi qulluqların sosial müdafiəsinə mühüm töhfədir, hərbiçilərə dövlət qayğısının bariz nümunəsidir.

İkinci bir məqam isə Milli Məclisdə müzakirə edilən yeni qanun layihələridir. Təklif edilən yeniliklər hərbi təhsil müəssisələrindən məzun olan zabıt və gizirlərin orduda uzunmüddətli xidmətlərinin təmin edilməsini özündə ehtiva edir. Təbiiq ediləcək yeni qanun layihələrində hərbi qulluqların xidməti fəaliyyəti, hərbi xidmət mənafeyi nəzərə alınmaqla peşəkar inkişafı, bilik və bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi məqsədilə əlavə təhsil imkanlarının daha da genişləndirilməsi nəzərdə tutulub. Əminəm ki, bu addımlar da öz növbəsində orduda xidmətə marağı daha da artıracaq, kadrların peşəkarlığını yüksəldəcək, sosial mühitin sürümlənməsinə və mənəvi-psixoloji durumun daha da yüksəlməsinə növbəti təkən verəcəkdir.

Bildiyimiz kimi bu gün ölkəmizdə yətinəncə ixtisaslaşmış, müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş peşə təmayüllü siniflər, kolleklər mövcuddur və bu təhsil ocaqları müxtəlif peşələr üzrə ixtisaslı kadrlar yetişdirmək imkanına malikdir. Belə təhsil ocaqlarının məzurları olmuş gənclərin də hərbi kolleklərdə təhsilə cəlb edilməsi gələcəkdə əlavə təhsil olaraq öz bilik və bacarıqları ilə ordumuzun inkişafına töhfə verməkdə davam etmələrinə şərait yaradacaq.

Son illərdə əldə etdiyimiz mühüm qələbə və uğurların ən əsas səbəbi, təməli Ümummilli Lider tərəfindən qoyulan proseslərin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən uğurla, planlı olaraq davam etdirilməsidir. Ulu Öndərin rəhbərliyi dövründə olduğu kimi, bu gün yətinə də ölkəmizdə ordu quruculuğu məsələsi prioritet istiqamət olaraq qalır. Vətən müharibəsi və sonradan keçirilən hərbi əməliyyatlar, o cümlədən cari ilin sentyabrın 19-20-də həyata keçirilən lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində 30 ilə yaxın erməni işğalı altında qalmış torpaqlarımızın azadlığı qovuşması, ərazi bütövlüyümüzün

tam təmin olunması, Şanlı qələbəmizin qazanılması Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin davam etdirəndi uğurlu ordu quruculuğu prosesinin ən bariz nümunəsidir.

Uğurla davam etdirilən ordu quruculuğu prosesinin ölkəmizin taleyində rolu və əhəmiyyətindən danışarkən iki məsələyə də toxunmaq istəyirəm. Birincisi təcrübə nəticəsində ordu mənsublarının artan peşəkarlığıdır.

Aprel döyüşlərində, Günnüt əməliyyatında, Tovuz döyüşlərində, düşməninə layiqli cavab verərək peşəkarlığını artıran, qüdrətlənən Ordumuz eyni zamanda böyük döyüş təcrübəsi də qazandı. Mənbəyini Ulu Öndər Heydər Əliyevin qəbul etdiyi ilk qərardan, ilk yenilikdən götürən Ordumuz, Müzəffər Ali Baş Komandanımızın sonradan əlavə etdiyi düzgün qərarlar, atdığı qəti addımlar, həyata keçirdiyi tələyüklü islahatlardan güc alaraq qüdrətli bir qüvvəyə çevrilmişdir.

Bütün bu sadələdiyim müsbət uğurların nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan Ordusu Vətənimizə yönələn istənilən təxribatın qarşısını almağa, suverenliyimizə, ərazi bütövlüyümüze göz dikən düşməni məğlubiyətə uğratmağa qadir olan gücdür. Düzgün ordu quruculuğu siyasəti nəticəsində ordumuz dünyanın qabaqcıl orduları sırasında öz layiqli yerini tutmuş və bölgənin ən güclü ordusuna çevrilmişdir. Əminliklə deyə bilərəm ki, modernizə olunmuş, yeniliklərə doğru daim irəliləyən qüdrətli Azərbaycan Ordusu sıralarında xidmət etmək hər bir şəxs üçün qürur mənbəyidir. Bu gün ordumuz regionun ən güclü hərbi strukturu, dünya orduları sırasında yüksək yer tutan, vahid mərkəzdən idarə olunan, Vətənimizin müdafiəsində ayıq-sayıq dayanan qüdrətli ordudur. Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə qeyd etdiyi kimi, bu gün ordumuz, üç il əvvəl Vətən müharibəsində Zəfər qazanan ordudan daha da güclüdür.

SÖZARDI: Yazını yekunlaşdırarkən Ulu Öndərin böyük pərəstişkarı, ona böyük sevgi, ehtiramla yanaşan və daim onun haqqında qürur, iftixar hissi ilə sözlər söyləyən, xətrini çox istədiyim dostumdan eşitdiyim bir fikri xatırladım. Dostumun Dahi Liderin xatirəsinə həsr olunmuş tədbirdə sitat gətirdiyi "Min qəddi əyan ağrı mənəvi yük bir çiyinə düşəndə dahilik yarandı" fikri, düşünürəm ki, Ulu Öndərin böyüklüyü haqqında səslənmiş ən gözəl ifadələrdən biridir.

Bəli. Heydər Əliyevin qüdrəti ondadır ki, xalqın, Vətənin ən dar günündə o çiyini minlərin, on minlərin mənəvi yükü altına cəsərlə qoydu, bu yükü inamla daşıyaq uğurlara imza atdı, gənc, müstəqil dövlətimizi uçurumdan xilas etdi və 10 milyonluq Azərbaycan Respublikasını xoşbəxt gələcəyə aparmaq yolunda dönmədən, usanmadan çalışdı, bütün həyatını xalqa xidmət əmalına həsr etdi və bundan xoşbəxt olduğunu, qürur duyduğunu daim bəyan etdi.

Dövrən dahilər formalaşdırır, yetişdirir. Dahilər isə əbədləşən tarix yazır. Dövrünün dünya miqyaslı dahisi olan Heydər Əliyev də Azərbaycan xalqının tarixində əbədi bir tarix yazmışdır. Odur ki, tam əminliklə deyə bilərəm ki, nə qədər Azərbaycan var, Azərbaycan xalqı var, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin xatirəsi daim hörmətlə anılacaq, ideyaları gələcək nəsillərə işiq saçacaq.

Şəhidlər haqqında yazanda öncə vikipediya baxıram: Natiq Vahid oğlu Məmmədbəyli Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin əsgəri, Vətən müharibəsinin şəhididir.

Qəribə hiss dolur ürəyimə: Ağrı-lı, dərli, qürurlu, sevincli, kədərli...

Vətən müharibəsi... Vətən müharibəsi şəhidləri... Gözlərim, beynim ilişib qalır bu ifadələrdə.

1972-ci ildə Samux rayonu Qarayeri qəsəbəsində anadan olub baş leytenant Səyavuş Saleh oğlu İmranov. 1989-1994-cü illərdə Azərbaycan Texniki Universitetində həm də hərbi təhsil alıb. 1996-2000-ci illərdə Ağdam bölgəsində tağım komandiri olub. Sonra ehtiyata buraxılıb. 30 il neft sənayesində çalışıb. Fəxri neftçidir. 2-ci Qarabağ savaşının qazisidir.

Baş leytenant Səyavuş İmranov danışıq: "20 ildir ehtiyatdaydım. Tovuz hadisələri zamanı hərbi səfərbərliyə könüllü qoşuldum. İlk gündən müharibədə olmuşam. Füzuli, Cəbrayıl, Xocavəndin azad olunması uğrunda döyüşlərdən keçdim. Hamı qələbə üçün döyüşürdü. Ölüm haqda düşünmürdük. Necə igidlərimiz var. Natiq də bizim qəhrəmanımız idi. Toplanma məntəqəsində tanıdım onu. Döyüş bölgəsinə getməliydik. Sürücü lazımı idi, "Mən bacaram" deyib önə çıxdı. Heç fikirləşmədi. Sağ-salamat bizi təyin olunmuş yərə çatdırdı. Əslində geri qayıtmalıydı. Qayıtmadı. "Döyüşəcəm" dedi. Nə qədər təkid etsəm də, olmadı. Avtomobili təhvil verdi. Çox fədakarlıqlar edirdi. Yaralılara ilk tibbi yardım göstərirdi, onları təhlükəsiz mövqeyə çıxarırdı, təxliyə edilməsinə çalışırdı. Həmişə öndəydi. Oktyabrın 19-da növbəti tapşırıq aldıq. Hadrut qəsəbəsinin Ərgünəş dağına qalxmalı idik. Ərgünəş çox önəmli strateji əhəmiyyətlidir. Düşmən mütəmadi əks-hücumlar edirdi. 19-da gecə biz yüksəkliyə qalxdıq. Oktyabrın 20-də sübhədən ağır döyüş başladı. 22-də artıq Ərgünəş tam azad idi. Ordan Şuşa istiqamətində irəlilədik. Bu çətin

döyüşdə düşmənin xeyli canlı qüvvəsini və texnikasını məhv etdik. Bizim də şəhidlərimiz, yaralılarımız oldu. Mən də yaralandım. Natiq Məmmədbəyli Ərgünəş dağı uğrunda gedən döyüşlərin ilk şəhidi idi. Başda Natiq olmaqla torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olanların hamısı ilə fəxr edərəm, "Ruhunuz şad olsun, rahat olsun" deyirəm".

Natiq Məmmədbəyli 1993-cü il iyulun 18-də Bakının Xəzər rayonunun Şağan qəsəbəsində anadan olub. 1999-cu ildə Şağan kəndində 124 sayılı tam orta məktəbdə doqquzillik təhsil alıb. Yaxşı oxuyan sakit, həlim, mehriban Natiq müəllim və şagirdlərin sevimlisi olub. Hələ ibtidai təhsil alarkən Gülsüm müəllimə valideynlərinə "O qəder məsuliyyətlidir ki, dərslərini dənizdə, tapşırığını yoxlayanda çox həyəcan keçirir. Bir nöqtə səhvi belə onu narahat edir, utandırır".

Beləcə böyüyür hər hərəkətini ölçüb-biçən, hər işə məsuliyyətlə yanaşan Natiq Məmmədbəyli. 2008-ci ildə 9 illik təhsildən sonra 101 sayılı peşə məktəbində tam orta təhsil almaqla bərabər, sürücülük peşəsinə yiyələnir.

2011-2013-cü ildə Goranboy rayonunda N sayılı hərbi hissədə müddətli həqiqi hərbi xidmət keçir. Xidmətini layiqincə yerinə yetirir.

- Uşaqlıqdan sevimli oyuncaqları maşınlar olub. "Maşın ustası olacam" deyirdi həmişə. Təkcə sürücülük öyrənmədi, həm də yaxşı maşın ustası idi. - deyir anası Güldanə xanım. - Oğlum çox istiqanlı, çox mehriban, zəhmətsevər idi. İdmanı sevirdi. 3 il klassik güleşlə məşğul oldu, çox yarışlarda iştirak etmişdi, fərqlənmişdi. Sadəcə zədələr aldı, idmandan ayrılmalı oldu. Heyvanları da sevirdi. Qoyun saxlayırdı. Sübhədən qalxar heyvanlarına baxar, sonra işə gedirdi. Öz zəhməti, qazancı ilə özünə ev tikirdi. Seçib-sevdiyi qızla nişanlıydı. Amma ərazi bütövlüyümüz də onu narahat edirdi. Müharibə xəbəri yayılan kimi "mən də gedəcəm" dedi. Mənə bildirmədi, amma hərbi komissarlığa gedib, təkid etmişdi. Bir gün gec çağırıldılar deyərək narahat oldu. 28 sentyabrda çağırıldı. Həmin gecə "ana, mənim yanımda yat" dedi. Balamdan qəribə, heç vaxt duymadığım ətir gəlirdi. Onu gətirəndə də bu ətri duydum. O gündən bu ətir yayılıb hər yərə elə bil. Cənnət ətri... Balam uca meqamdadır. - Bir də qürurlu bunu söylədi ana.

Siz heç qürurlu şəhid anaları danışanda göz yaşının səsinə eşitdinizmi? Mən eşitdim. Bu göz ya-

şında gah ağrı-acıya, dərde batdım, gah da gördüyüm bütün çirkəblərdən təmizləndim.

Vətən savaşı zamanı könüllülərin sayı-hesabı yox idi. Azərbaycan torpaqlarını işğaldan azad etmək arzusu vardı çoxları kimi Natiqin də. Elə bu arzu uğrunda da silaha sarıldı.

Atası Vahid kişi tez-tez oğlunun necə tələsik getdiyini xatırlayır: "Tovuz hadisələrindən, Polad Həşimovun ölümündən sonra rahatlıq tapmırdı. O vaxt könüllü yazılmışdı. Hər gün İkinci Qarabağ savaşının başlanmasını gözləyirdi. Hərbi komissarlığa qaça-qaça getdi. İnsan övladını hamıdan üstün bilsə də, yaşadığıca yenidən tanıyır. Onun gedişi yadıma düşdükcə kövrəlirəm, qürurlanıram. Necə vətənsəvdalıymış oğlum".

Xalqın qəhrəmanı oldu. Tarixi-

zusunə çatdı qarlaşım".

Natiq Məmmədbəyli "Vətən uğrunda", "Xocavəndin azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə" medallarına layiq görülüb.

Vətən müharibəsi iştirakçısı Seyfulla Ağayev həm də Natiqin xalası oğludur: "İkimiz də yazılmışdıq. Mənə bir gün əvvəl zəng gəlmişdi. Elə narahat idi. Bütün günü "Məni niyə çağırırlar" - deddi. Səhər sevinə-sevinə zəng vurdu ki, mən də gedirəm. Mən tankçı idim. Ona görə döyüşlərdə ayrı düşdük. Amma orda da onun igidlikləri haqqında eşidirdim. Onunla fəxr edirdim".

"Gözəl dost, cəsur döyüşçü idi Natiq. Sinasını hər kəs üçün sipər edərdi. Müharibədə hər şeyi gözə alırsan. Orda olmaq bir başqadı. Döyüşmək ağır deyil əslində. Tor-

"Cənnət ətri"

mizə şərəf gətirdi. Şagird gündəliklərə yazılan qara günləri sildi.

Tural Məmmədbəyli: "Natiqlə təkcə qarlaş deyildik, dost idik. Çox sevinirdi döyüşə gedəcəyinə. Zəng edəndə elə rahat danışırdı ki, elə bil ölümlə üz-üzə deyil. "Necəsən" soruşanda, "Torpaqlarımızı alırıq, olaram əla. O qara tarixləri silirəm, qarlaş" deyirdi. Bizim gündəliklərdə işğal günləri yazılırdı qara hərflərlə. Məktəbli olsaq da, hər baxanda əsəb keçirirdik. O qara tarixləri silməyi çox arzulayırdıq. Qarlaşım kimi oğullar o qara günləri sildi tariximizdən. Natiq şəhid olandan sonra oğlum dünyaya gəldi, qarlaşımın adını daşıyır. Məhz Natiq kimi oğulların sayəsində böyüyük nəslin gündəliyində qələbə günləri yazılacaq. Bunu çox arzulayırdı. Ən ali arzusu torpaqlarımızın azadlığı idi. Ən ali ar-

pağını azad edirsən. Ən ağırlısı döyüş yoldaşlarının şəhid olduğunu görməkdir. Çox çətin olur. O döyüşlərdə yaralandım. Natiqin şəhid olduğunu gördüm. Heç unutmamaq olmur..." - bunları isə qazi Elnur xatırlayır.

"Zəfər paradından iki gün əvvəl yuxuma gəldi. Maşınım orda olacaq. Elə bildim özü də ordadır. Onun varlığını hiss edərəm. Onun ətri gəlir hər yerdən - cənnət ətri..." - bir də bunu dedi anası Güldanə xanım.

Elədir, əziz Ana, gözəl Ana. İndi igidlərimizin, şəhidlərimizin ayağı dəyən hər yer cənnətdir. Bizim Azərbaycan cənnətdir. Onun hər qarışında şəhidlərimizin izi var. Ona görə bu yurdun havasından, suyundan, dağından, daşından cənnətin ətri gələcək həmişə.

“Qədim Türklər və Ermənistan”

Tarixçi alim Qiyasəddin Qeybulayev “Qədim Türklər və Ermənistan” adlı kitabında hayların Qarabağ və Ermənistan ərazisində məskunlaşması tarixini, həmçinin haylardan öncə oradakı toponimlərin türk mənşəli olmasını tarixi mənbələrə istinad edərək sübuta yetirir.

Əlavə olaraq qeyd edir ki, “erməni” sözü ermənicə deyil, çünki onların etnik adı “hay”dır. “Erməni” etnonimi mənşəcə qədim farslar və yunanlar tərəfindən Urartu dövlətinin “Arme” adlı əyalətinin adamlarına verilmiş və sonralar haylara şamil edilmiş, kənarından verilmişdir. Haylar Ermənistan ərazisində türklərdən sonra gəlmişlər. Ermənistan ərazisində Urartu mənbələrində qeyd olunan coğrafi adlar, hətta V-X əsrlərin erməni mənbələrində göstərilən və indi də mövcud olan

yer adlarının əksəriyyətinin ermənicə olmaması bu fikrin doğruluğunu isbat edir. Moysəy Xorenskinin “Ermənistan tarixi” əsərində adı çəkilən Araxats dağının türkmənşəli Ağagöz adından erməni dilində [l] səsinin [r],[z] səsinin [s] səsi ilə əvəzlənməsi nəticəsinin formasıdır. Qeyd etmək lazımdır ki, keçən əsrin Şərur, Dərələyəz qəzasında və Ecmiədzin mahalında Ağagöz adlı çay, Ağagöz adlı şəhər xarabalığı mövcud idi. Ağagöz dağının ayrı-ayrı hissələrinin adları da Azərbaycan türkcəsində idi: Çınqıl, Ziyaret, Qaradağ, Qıpçaq, Qaranluq, Təkəri gölü və s. Bu, onu göstərir ki, Ermənistan qədim zamanlardan Azərbaycanlıların yaylaq yerləri idi.

Birakn dağının adı türkçə “Mingöl”, türk mənşəli bin (min) sözündəki “n” səsi “r” səsinə çevrilmiş, göl sözü isə erməni dilindəki “akn” (bulaq, su mən-

bəyi) sözü ilə əvəz edilmişdir. “Ararat” toponimi də Urartu dövlətinin Bibliyada yazılış formasıdır və erməni dilinə xristianlığın qəbul olunması ilə keçmişdir. Bu qaydada Tondrak və Pəmbək dağları da, həmçinin türk toponimlərinin yansımalarıdır.

Müəllif erkən və orta dövr tarixi də daxil olmaqla 19-cu əsrin əvvəlləri və 20-ci əsr ermənilərin məskunlaşdırılması, həmçinin gəlmə ermənilərin məskunlaşdığı ərazilərin adlarının Azərbaycan türkcəsi ilə olması haqqında lazımı məlumatları qeyd edib. Hazırda Ermənistan ərazisində Azərbaycanlı yaşamır. Ermənilər onların yaşadığı ərazilərin hamısının adlarını dəyişdirmişlər. Külli miqdarda müxtəlif tarixi dövrlərdə yaranmış coğrafi adlar dəyişdirilmişdir.

Demək olar ki, müəllif bütün şəhərlər və kəndlərlə bağlı adları öz kitabında yazıb. Sual olaraq da qeyd edir ki, adları Azərbaycanca olan bu ərazilərdə ermənilər nə vaxtdan yerləşdilər?

1828-ci ildə İrandan köçüb gəlmiş ermənilərin müəyyən hissəsi İrəvan əyalətində yerləşdirilmişdi. Həmin ilin 3 ayı müddətində 8 min erməni Qarabağda, Naxçıvanda və İrəvan əyalətində yerləşdirilmişdi. 1830-cu ildə Türkiyənin Ərzurum və Bəyazid paşalıqlarından köçüb gəlmiş 45 min nəfər erməni əsasən Göycə mahalında və Qəmridə məskunlaşmışdı. 1831-ci ildə İrəvan əyalətində 50 min nəfər Azərbaycanlı, 20,1 min nəfər yerli erməni və 45,2 min gəlmə erməni var idi. 1915-ci ildə rus ordusu ilə Türkiyədən gələn 200 min nəfər erməni də Cənubi Qafqazın müxtəlif yerlərində və o cümlədən İrəvan quberniyasında yerləşdirildi. Bununla bərabər Ermənistan 2310 kəndin 1500-dən çoxu Azərbaycanlılara məxsus idi.

Deyilənlərdən belə nəticəyə gəlirik ki, Ermənistan Azərbaycanlılarının bir hissəsi yerli türklərdir. Həmin türklər Urartu dövləti vaxtında (e.ə IX-VII əsrlər) indiki Ermənistan ərazisində məskun idilər.

İndiki Ermənistan ərazisi Rusiya cənubi Qafqazı işğal edənədək 15 mahaldan ibarət İrəvan xanlığının ərazisi idi. Rusiyaya birləşdirildikdən sonra xanlığın tərtib edilmiş inzibati bölgüsü haqqındakı məlumat 1832-ci ildə çap olunmuşdur. Xanlığın əhalisinin böyük əksəriyyətini Azərbaycanlılar təşkil edirdi. İrəvan şəhərində yaşayan 41417 nəfərdən 17286 nəfəri müsəlman idi. İrəvan xanlığına daxil olan mahalların adları və hər mahala məxsus kəndlərin sayı belə idi:

1. Qırxbulaq mahalı-22 kənd;
2. Zəngibasar mahalı-26 kənd;
3. Qarnibasar mahalı-52 kənd;
4. Vedibasar mahalı-21 kənd;
5. Şərur mahalı-50 kənd;
6. Sürməli mahalı-49 kənd;
7. Dərəkənd-Parçenis mahalı-55 kənd;
8. Saadlı mahalı-9 kənd;
9. Talin mahalı-20 kənd;
10. Seyidli-Ağsaqlı mahalı-20 kənd;
11. Sərdarabad mahalı-22 kənd;
12. Kərbibasar mahalı-40 kənd;
13. Aparan mahalı-39 kənd;
14. Dərəçiçək mahalı-37 kənd;
15. Göycə mahalı-59 kənd.

İrəvan xanlığında 522 kənd var idi. Kəndlərin siyahısı İrəvan xanlığının Rusiyaya birləşdirilməsindən əvvələ aid olub və müəllif hər birini adbaad qeyd edib. Kəndlərin adlarının hamısı, demək olar ki, türkçə idi və şübhəsiz, əhəli də Azərbaycanlı idi. 1828-1830-cu illərdə ermənilərin İrandan və Türkiyədən gəlməsi ilə Azərbaycanlı kəndləri boşaldılmağa başlandı. Bu tarix Azərbaycanlıların Ermənistan qovulmasının başlanğıc tarixidir.

Elgiz XANLAR

Ötən günlərdə Azərbaycanın Hindistandakı səfiri Elçin Hüseynli Hindistan Prezidenti Draupadi Murmayaya etimadname təqdim edib. O, bu vəzifəyə ötən ilin oktyabrında təyin edilib. Görüş zamanı təkcə ikitərəfli deyil, həm də çoxtərəfli formatda ticarət-iqtisadi, enerji, turizm və digər sahələrdə əməkdaşlığın inkişafı ilə bağlı məsələlər müzakirə edilib.

Azərbaycan və Hindistanın əməkdaşlıq edə biləcəyi hansı çoxtərəfli formatlardan söhbət gedir? Ekspertlər Azərbaycanın üç iqtisadi təşkilat Avrasiya İqtisadi Birliyi (AİB), BRICS və Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı arasında “keçid nöqtəsi” və ya “transit dəhliz”ə çevrilməsi imkanlarını nəzərdən keçirirlər. İlin əvvəlindən BRICS-ə sədrlik Rusiyaya keçib, strukturun coğrafiyası İran, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Misiri əhatə etməklə genişlənib. Ötən ilin oktyabrında Prezident İlham Əliyev Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının sammitində, ilin sonunda isə faktiki olaraq həmçinin AİB Ali İqtisadi Şurasının müzakirələrində iştirak edib.

Əsasən Azərbaycanın coğrafi mövqeyi, tranzit və logistik imkanları geniş siyasi manevr sahəsini təmin edir. Dekabrın 6-da ADA Universitetində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə ADA Universitetinin və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə “Qarabağ: 30 ildən sonra evə dönüş. Nailiyyətlər və çətinliklər” Forumu keçirilib. Forumda İlham Əli-

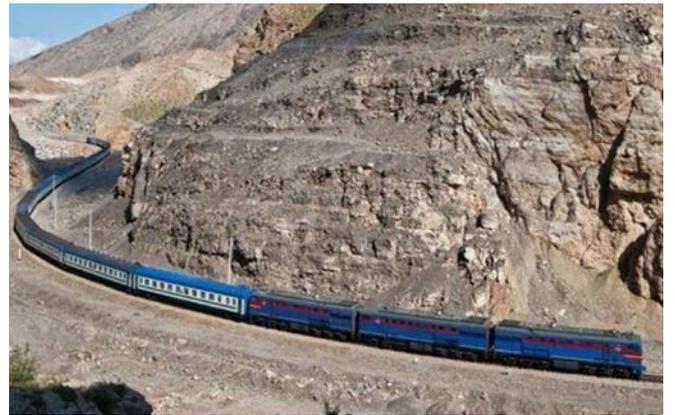
BRICS Zəngəzur dəhlizinə daha əhatəli mənzərə təqdim edir

yev bildirib: “Düşünürəm ki, Azərbaycanın xarici siyasət konsepsiyasında çox pragmatik səbəblərə görə AİB-ə üzv olmaq hədəfi yoxdur, çünki bizi heç vaxt qəbul etməyəcəklər. Səbəb də çox aydındır və biz bunu başa düşürük. Biz virtual deyil, real dünyada yaşayırıq. Əgər qəbul edilməyəcəksinizsə, niyə qapını döyməlisiniz? Əgər onlar sizi istəməirlərsə, siz yalnız ev sahibini qıcıqlandıracaqsınız və yalnız özünüzü alçaldacaqsınız”.

Lakin demək olar proqnozlaşdırılırdır ki, Azərbaycan da birbaşa şəkildə AİB-ə üzv olmayacaq. Yalnız Rusiya ilə İran arasında tranzit dəhlizini təmin edən rol bir o qədər də əlverişli deyil. Lakin Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinə daha geniş, qlobal əhəmiyyət baxımından baxılsa, tamam başqa vəziyyət yaranardı.

Bu mənada BRICS ilə vasitəçilik və ya hətta sıx əlaqələr təkcə iqtisadi deyil, həm də təhlükəsizlik məqəddərdir. Söhbət, ən azından görüldüyü qədər, hərbi-siyasi olmayan, yeni dünya nizamı rəqabətində görkəmli rol almağa çalışan təşkilatdan gedir. Bundan əlavə, üzv ölkələr arasında, məsələn, Çin və Hindistan arasında olan fikir ayrılıqları və ziddiyyətlər başqalarına az təsir göstərir.

Bu o demək deyil ki, BRICS sabah və ya o biri gün qapılarnı geniş aç-

caq və ya Çin “Bir Kəmə, Bir Yol” layihəsini həyata keçirməyəcək. Problem son dərəcə çətin vəziyyətdə diplomatik gedişdedir. Bunun əhəmiyyəti böyük ehtimalla o qədər böyükdür ki, Bakı Ermənistan-Hindistan hərbi-texniki əməkdaşlığını ciddiyyə almır və Yeni Dehli ilə münasibətləri Ermənistan-Azərbaycan gərginliyi ilə kəskin şərhləndirir.

Rəsmi Bakının ermənilərin manipulyativ “sülh kəsişməsi” ideyasını tənqid etdiyini nəzərə alsaq, bu, çox həssas vəziyyətdir. “Sülh kəsişməsi” ideyası həm də Ermənistan-Hindistan

əməkdaşlığı perspektivi üzərində qurulub. İran da bu perspektivin bir hissəsini təşkil edir. Bakının BRICS-in qapılarnı döyməklə, Zəngəzur dəhliz məsələsini daha əhatəli mənzərədə təqdim etməyi qarşısına məqsəd qoyması heç də istisna deyil.

Əslində bu, Ermənistan üçün də diplomatik imkan olacaq. Hər halda, görünən odur ki, Bakı ilə Yeni Dehli arasında dərinləşən dialoq Cənubi Qafqaz ətrafında gərginliyi azalda bilər.

Asif CƏFƏROV

"Balamın ali təhsili yox idi, ancaq ən uca şəhidlik zirvəsinə qalxdı"

Bu dəfə haqqında söz açacağımız Vətən müharibəsi şəhidi Məhəmməd Abbas oğlu Məmmədovdur.

Məhəmməd Məmmədov 13 noyabr 1998-ci ildə Ağcabədi şəhərində anadan olub. 2005-2016-cı illərdə Ş. Hüseynov adına Ağcabədi şəhər 2 sayılı orta məktəbdə təhsil alıb. O, 2017-2018-ci illərdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin sıralarında müddətli həqiqi hərbi xidmət qulluqçusu olub. Hərbi xidmətini başa vurduqdan sonra Ağcabədidə və Bakıda çalışıb.

Şəhid Anası Məmmədova Gülmirə xanım deyir ki, mənəm Məhəmmədim çox mehriban idi:

"6-cı sinifdən zəhmətkeş olub. O, heç vaxt bizə əziyyət vermədi. Çox çilgün, nadinc idi. taxtadan tapança düzəldirdi, içində bir vətənpərvərlik vardı. Mənim balamın ali təhsili yox idi, ancaq ən uca şəhidlik zirvəsinə qalxdı. Balam Naxçıvanda xidmət edib. Komandirləri, əsgər yoldaşları onu çox istəyirdi. Əsgərlikdən sonra ticarət mərkəzində çalışırdı. Deyirdilər ki, çox təbiiyəli, mədəni övladızın var.

6 ay Rusiyada işlədi, sonra bir müddət rayonda dostuna kömək elədi. Mərd oğlan idi. Daha sonra Binəqədidə çörək zavodunda işləyirdi.

Hər kəs gəlir bizi ziyarət edir. Mənim balamın məclisinə hər yerdən insanlar gəlirdi. Balamın bütün rayonlarda dostları vardı. Hamı onun mərdliyini sevirirdi.

Dostları deyir ki, döyüş vaxtı

87 nəfər idik. Deyirlər, onlardan 10-12 nəfər qalmışdı. Ağcabədi rayonundan Xəzər adlı qazımız var, deyir ki, bu gün yaşamağımın səbəbi Məhəmmədir. Danışır ki, yıxılmışdım, Məhəmməd gəlib mənə ayağa qaldırdı, 1 dəqiqə sonra həmin yeri vurdular. Bu gün mənim yaşamaq səbəbim Məhəmməd idi. Deyir günlərlə başımızı qaldıra bilmirdik. Naxçıvanlı Vəli Quliyev oğlunun komandiri olubdur. O da şəhid oldu. Atasını gəlib bizi də ziyarət etdi, dedi ki, oğlumun bütün şəhidlərini ziyarət edirəm.

Məhəmməd bilirdi ki, mən çox narahat insanam. Müharibə vaxtı bir telefon tapıb mənə yığardı ki, ana, narahat olma, mən yaşayıram. O, yaxşıyam deyəndə qalxıb bir çaydan sudan içər, yemək yeyərdim. Ondən cavab gəlməyəndə heç kəsə yemək yeməyə qoymazdım.

Bir neçə gün idi Məhəmmədən cavab gəlmirdi, çox narahat idim. Gəldim yerimə uzandım, elə bil yerim mənə yandırıldı mənə... Dostlarına bir-bir yığdırdım, heç birinə zəng çatmırdı. Birdən bir dostu telefonu götürdü dedi ki, mənəm bibi, yaralanmışam, ancaq mən gələndə Məhəmməd yaxşıdır. Sən demə balam həmin vaxtı şəhid olubmuş...

Tezdən saat 8-də mənə zəng gəldi, yarı yuxulu idim. Onlara yemək içmək göndərmişdim. Dedi, ana, nə gözəl idi yemək içməyin, hamısını yedik. Sən demə, heç yeməyib balam. 20 oktyabrda günortadan sonra zəng etmişdi mənə. Evdəkiləri, atasını soruşdu. Tapşırırdı ki, mənəndən narahat olmayın, yaxşıyam, hamıya salam deyər-sən.

Bax, bu gördüyün evin bu cür başa gəlməyinin səbəbkəri Məhəmməddir. İşləyirdi, ailəmizə həmişə dəstək olurdu.

Oktyabrın 21-də oğlum şəhid olub, oktyabrın 23-ü bizə məlumat gəlib. Atasını və qardaşından analiz götürdülər. Həmin vaxtı tibbi ekspertiza olundu, ancaq o şəhid Beyləqandan idi. Tam 1 noyabra kimi balamı axtardıq.

Noyabrın 4-də analizi uyğunlaşdı. Noyabrın 7-si günorta icradan dayısına zəng ediblər. Qardaşım gedib, baxıb. Məhəmməd ayaqlarından zədə almışdı. Ağcabədi Şəhidlər xiyabanında dəfn olundu".

Şəhidin bacısı Rahilə xanım deyir ki, qardaşımın bağlı nə desəm azdır:

"Bir bacının qardaşını itirməsi çox ağır dərddir. Onun bir sözü vardı, bacı, mən gələcəyəm. Son nəfəsimə qədər Məhəmmədin yolunu gözləyəcəyəm. Kaş, qardaşım yanımda olardı. Kaş, qardaşım gələrdi, yenə də uşaqlıqdakı kimi danışardıq, bölüşərdik. Onun kəlmələrindən ötrü çox darıxıram. Həm də fəxr edirəm qardaşımın. Üzülürəm ki, qardaşım ehtiyacım olduğu anda yanımda deyil. Allahdan ən böyük arzumu qardaşıma qo-

Şəhidin adına Ağcabədi rayonunda küçə verilib. Hal-hazırda ailənin şəxsi vəsaiti hesabına abidə tikdirilir. Orta məktəbdə adına guşə ayrılıb, sinif otaqları verilib. Həmçinin 2 sayılı bağçada da adına guşə ayrılıb.

Azərbaycan Ordusunun əsgəri olan Məhəmməd Məmmədov 2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən Ermənistan işğalı altında olan ərazilərin azad edilməsi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunması üçün başlanan Vətən müharibəsində könüllü olaraq iştirak edib. Füzulinin, Cəbrayılın, Zəngilanın və Qubadlının azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə vuruşub. Məhəmməd Məmmədov 7 noyabr 2020-ci ildə Qubadlı istiqamətində döyüş tap-

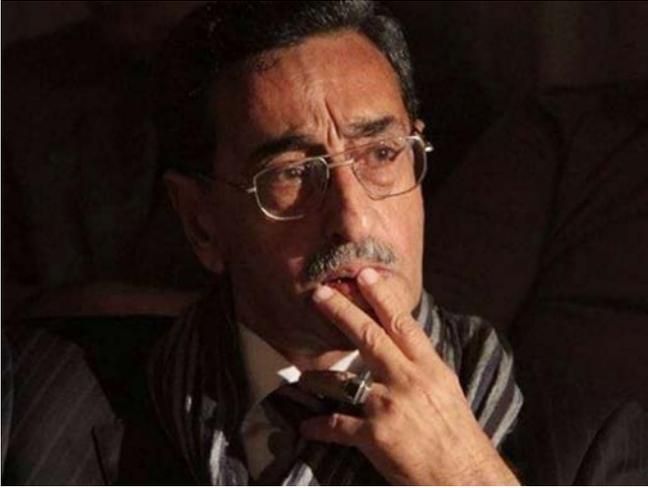
uşmaqdır. Bilirəm ki, o, mənimlədir. Allah qardaşıma rəhmət eləsin! Hər dəqiqə, hər saniyə, hər an mənimlədir! Mən Məhəmmədin bacısı olduğum üçün fəxr edirəm!"

Şəhid Anası Məmmədova Gülmirə xanım deyir ki, bu dünyaya bir qonağıq. Ana kimi mənə təsirləndirir ki, balamı görmürəm: "Bu, mənə üz, ancaq qürurla deyirəm ki, Laçın, Qubadlı, Füzuli, Cəbrayıl deyirik balamın adın çəkəndə. İstər rayon, istərsə də şəhər olsun. Məhəmmədin sayəsində elə bir zirvə dəyəm ki, mən onun ansıyam! Nə yaxşı ki, mənim bu cür övladım var. Mən balamla fəxr edirəm, ruhunun qarşısında baş əyirəm! Sonsuz təşəkkür edirəm, ruhu şad olsun! Allah cəmi şəhidlərimizə rəhmət eləsin!"

şırığının yerinə yetirilməsi zamanı şəhid olub. Ağcabədi Şəhidlər Xiyabanında dəfn olunub.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi uğrunda döyüş əməliyyatlarına qatılan və hərbi hissə qarşısında qoyulmuş tapşırıqların icrası zamanı vəzifə borcunu şərəflə yerinə yetirdiyi üçün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamlarına əsasən Məhəmməd Məmmədov ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Cəsur döyüşçü" və "Füzulinin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilib.

Aydın TAĞIYEV
Müstəqil araşdırmaçı
jurnalists

O, televiziya tamaşaları da daxil olmaqla irili-xırdalı 70-dən çox filmə çəkilib. Azərbaycan teatrının flaqmanı hesab edilən Akademik Milli Dram Teatrında sayısız-hesabsız tamaşalarda aparıcı obrazlara heyət eşqi verib. Ekranı və səhnədə hansı obrazı yaratmasından asılı olmayaraq, həm də özü olmağı bacarıb. Bəlkə də elə bu səbəbdendir ki, səhnəyə çıxdığı ilk gündən böyük tamaşaçı sevgisi qazana bilib. Təkcə "Ad günü", "Həm ziyarət, həm ticarət" filmlərində yaratdığı "Mustafa" obrazından danışmaq kifayət edir ki, söhbətin kimdən getdiyi aydın olsun. Tükənməz sənət eşqi və sonsuz tamaşaçı sevgisi onu ömrün səksəninci ilində də tək qoymur. Bütün çıxışlarını teatr və kinosevərlər üçün estetik zövq mənbəyinə çevirməyi professionalıqla bacararaq hər kəsin sevilməsi olan "Şöhrət" ordenli, Xalq artisti Hacı İsmayılovun müsahibəsini təqdim edirik.

- Səksən yaşa çatmaq necə bir hissdir? Əslində özünüzü hansı yaşda hiss edirsiniz?

- 80 yaşın tamam olması mənə bir qədər qəribə gəlir. Həyatımda bir çox keşməkeşlər olub. Açıqı, bu yaşa gəlib çatmağımı düşünürdüm. Hər halda görünür ki, bu qədər ömür sürməkdə də Allahın bir hikməti varmış...

- Sizcə sənət adamı üçün yaşın bir anlamı var?

- Sənətin növündən asılı olaraq dəyişir. Yazıçı, rəssam və aktyor üçün yaşın əhəmiyyət kəsb etmədiyini düşünürəm.

- Söhbətimizə keçmişdən, sizin uşaqlıq illərinizdən başlamaq istərdik. Uşaqlığınızı necə xatırlayırsınız?

- Uşaqlıq illərim çox maraqlı keçib. Gözüm qarşısında ilk olaraq canlanan ətrafın dümağ

Hacı İsmayılov: Bu yaşa çatacağımı təsəvvür etmirdim

olmasıdır. Yəqin ki, qışda qar yağdığı üçün belə idi. Uşaqlığım içərişəhərdə keçib. O zamanlar uşaqlarla oynayarkən qala divarlarının üstündə qaçırıdım. İndi hər dəfə oradan keçəndə fikirləşirəm ki, mən o vaxt bunu necə bacarmışam. Bir az böyüdükdən sonra "O olmasın, bu olsun", "Amfibiya adam" filmlərinin içərişəhərdə aparılan çəkilişlərinin canlı şahidi olmuşam. Kinoya marağım da elə həmin dövrdən başlayıb. Bəzən elə olub ki, kionteatrlarda bir filmi dörd-beş dəfə izləmişəm. Hamısında da eyni maraqla. Məktəb illərində ədəbiyyata xüsusi marağım olub. İbtidai sinifdə oxuyanda Xalq artisti Tofiq İsmayılovun yaradıcılıq dərəcəsinə üzv yazılmışdım. İlk dəfə səhnəyə "Gənc ustalar" adlı birpərdəli pyesdə Mahmud obrazı ilə çıxmışam. Bir qədər tənbel olan bu obraz tütək çalmaqla məşğul olub. Tamaşa günü zal məni tutdu, özümü itirdim. Məntədəki sözlərin yerini qarışdırdım. Səhnə dostlarımda hamısının baxışları mənə dikilmişdi, özümü ələ alıb toparladım və davam etdim. O gün maraqlı iş ortaya çıxmışdı. Universitetə qəbul olanda qarşıma məqsəd qoydum ki, nə olursa olsun, aktyor olacağam. İllər keçdi və yolum Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Teatrının səhnəsinə düşdü. Həmin əzəmətli səhnədə ilk rollarımdan biri "Hamlet" əsərində əsas obrazın atası olub.

- Rol aldığınız filmlərin çəkilişi ilə əlaqədar yadınızda hansı maraqlı hadisələr qalıb?

- Həmişə işimə məsuliyyəti

olsam da, bir gün "Həm ziyarət, həm ticarət" filminin çəkilişlərindən birinə 1 saatdan çox gecikdim. Fikirləşmişdim ki, rejissor Rasim Ocaqov məni danlayacaq. İçəri keçdim, məndən pulumun olub-olmadığını soruşdu. Dedim ki, bəli var. Cibimdən on manat çıxardım. O vaxtlarda bu pulun yüksək dəyəri vardı. Pulu aldılar, çəkiliş başladı. Çəkiliş vaxtı fikirləşirəm ki, mənimlə zarafatlaşdılar. Sən demə həmin gün aktyorlardan birinin doğum günü imiş, mənim xəbərim yox idi. İşimiz bitdi, hər kəs ad gününü qeyd etmək üçün kinostudiyaya getdi, mən qaldım tək. Bu da mənim

xarakterimə daha uyğundur.

- Son vaxtlar çəkilən filmlər sizi qane edirmi?

- Sözü düz, bütövlükdə serialların hamısına baxmamışam. Ona görə də qiymət verə bilmərəm. Amma axırıncı dəfə "Olimpiya" adlı filmə çəkildim. Filmin mənim üçün üstünlüyü onda idi ki, o dövrdə bizim çəkdiyimiz kino prosesi kimi idi, başqa sözlə ifadə etsəm, yeni aktyorlara xüsusi diqqət göstərilirdi.

- Siz həm də Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının sədri vəzifəsini müvəqqəti icra edirsiniz, İttifaqda işlər ne-

çün böyük cəza idi.

- Hansısa filmin ssenari müəllifi və ya rejissoru olmaq istəmisinizmi?

- Mən heç vaxt bu barədə düşünməmişəm. Hər sənət sahəsinin özünəməxsus çətinlikləri var. Rejissorluq da belədir. Məncə, hər kəs öz işini ustalıqla görsə, sənət daha da gözəlləşər. Bizim tanınmış rejissorlarımızın sayı barmaqla sayılacaq qədər azdır. Adil İsgəndərov, Tofiq Kazımov, Mehdi Məmmədov, Zəfər Nemətov, Məhərrəm Haşimov, Şəmsi Bədəlbəyli və başqaları...

- Yaratdığınız rollardan hansı sizin daxili aləminizə, xarakterinizə daha uyğundur?

- Hamı istəyər ki, səhnədə qəhrəman rolları oynasın. Həyat ələ gətirib ki, mən tamam başqa obrazları canlandırmışam. Çox sevinirəm ki, öz rolumu tapdım. O da "Ad günü" filmindəki Mustafa obrazı idi. Belə rollar mənim daxili aləmin və

cə gedir, hansı yeniliklər gözlənilir?

- Bu il mənim Teatr Xadimləri İttifaqında çalışmağa başlamağımın 10 ili tamam olur. O vaxt Xalq artisti Azərpaşa Nemətov məni dəvət edərək çox tərəddüd keçirdim. İndi öz-özümə deyirəm ki, yaxşı ki, qəbul etmişəm. Ötən illər ərzində bir çox layihələr həyata keçirilib. Sonuncu dəfə "Qonaq teatr" layihəsi çərçivəsində Ağdam, Mingəçevir, Sumqayıt və Şəki teatrları bizim səhnəmizdə maraqlı tamaşalarla çıxış etdilər. Eyni zamanda, hər il yubileyləri olan sənətkarlara fəxri diplomları və xanımlara xüsusi hazırlanmış "qızıl gül" mükafatı təqdim edirik. Yeri gəlmişkən bu mükafatın verilməsi mənim ideyamdır. 2024-cü ildə də İttifaq yeni layihələrlə teatrsevərləri sevindirəcək.

Sonda sevimli sənətkarımız uzun ömür cənsağlığı, yeni yaradıcılıq uğurları arzulanıb, xudahafizləşirik.

Qəhrəman məzunumuz - qürur ünvanımız

Vətən müharibəsi qəhrəmanı şəhid Azad Hübətovun xatirəsi işıqlı və əziz, rəşadəti unudulmazdır

Nəçə müddət idi ki, şəhid məzunumuz Azad Hübətov haqqında məqalə yazmaq fikri məni tərk etmirdi. Hər dəfə onunla bağlı keçirilən dövlət tədbirlərində, vaxtilə təhsil aldığı liseydə təşkil olunan mərasimlərdə, valideynləri ilə görüşlərdə iştirak etdikdən sonra buna qərar verməyə bir addım da yaxınlaşmışdım. Amma görcəyim işin məsuliyyətinin nə qədər ağır olduğunu da yaxşı dərk edirdim. Axi hər kəlmənin, hər cümlənin yetkinliyinin, dürüstlüyünün, əziz şəhid-məzunumuzun ruhunu oxşayacağının fərqində olmalı, düşüncələrimin səmimi şəkildə oxucuya çatdırmağın qayğısına qalmalıyam...

Azad Arif oğlu Hübətov 24 yanvar 1996-cı ildə Bakı şəhərində ziyalı ailəsində anadan olub. Əslən Göyçə mahalından idi. Birinci sinifə paytaxtın Nərimanov rayonundakı 82 nömrəli tam orta məktəbdə getmişdi. 7-ci sinifdən təhsilini 291 nömrəli "Arz" Ekologiya liseyində davam etdirdi.

Qısa bir zaman kəsiyində fəallığı, təşkilatçılığı, liderlik qabiliyyəti ilə yaşıdlarından seçilməyə və müəllimlərinin diqqətini cəlb etməklə yanaşı, onların hörmətini də qazanmağa başladı. Yaxşı dostluq etməyi, ünsiyyət qurmağı, ətrafındakılara qarşı diqqətli olmağı, onları başa düşməyə çalışması, heç nəyə qarşı laqəy, biganə qalmaması həmişə diqqət çəkirdi. Dost-yoldaş üçün canından keçməyə hər an hazır idi. Sən demə, bu Vətən üçün canından keçməyə hazırlıq imiş.

Dərslərini yaxşı oxumaqla yanaşı, liseyin icimai həyatında da, keçirilən tədbirlərdə də həmişə fəal iştirak edirdi. Onun ən yadda qalan təşkilatçılığı isə "Son zəng" tədbiri ilə xatirimizdə qalıb. Liseydə təşkil olunan həm rəsmi hissədə, həm bədii hissədə böyük-lərə məxsus qabiliyyətlə təşkilatçılıq işinin öhdəsindən məharətlə gəlirdi. Sanki bütün işləri 17 yaşlı məktəbli deyil, böyük təcrübəli, sərişstə olan bir şəxs görmüşdü.

Tez-tez muzeylərə, tarixi yerlərə ekskursiyaların da fəal təşkilatçısı və iştirakçısı olurdu. Bir dəfə - 20 Yanvar ərəfəsində Şəhidlər xiyabanını ziyarətə getmişdik. Qayıdandan Azadın söylədikləri bu gün də qulaqlarımda səslənir: "Müəllimə, Şəhidlər xiyabanında əsl kişilər yatır..."

Azad (Mən onun adını liseydə təhsil aldığı vaxtlarda olduğu kimi, sadəcə, Azad yazıram) 2013-cü ildə liseyi bitirdi, həmin ildə də Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbə daxil oldu.

Biz 2013-cü ildə Azadı məzun kimi yola saldıq. Amma Vətən müharibəsinin başlanmasından düz bir ay sonra - 2020-ci il oktyabrın 27-də qəhrəman şəhid kimi qarşıladıq onu. Bu xəbər-dən Ekologiya Liseyinin şagird, müəllim və valideynlərdən ibarət böyük ailəsi çox üzüldü, sarsıldı, amma təc-cüblənmedi. Bu, bizim tanıdığımız, dərs dediyimiz Azad idisə, bu, bizim tanıdığımız ailənin övladı idisə, başqa cür ola bilməzdi. O, dostu-tanışı üçün hər zaman canından keçməyə həmişə hazır idisə, Vətən üçün heç vaxt bunu esirgəməzdi.

Müharibənin ilk günündən ön cəb-

hədə tank komandiri olan leytenant kimi düşmənlə üzəbüz döyüşə atılmışdı. Düşmənin 5 tankını qənimət kimi mövqelərimizə gətirmişdi. Hazırda onlardan üçü Hərbi Qənimətlər Parkında sərgilənir.

Qızğın döyüşlərin birində yaranan Azad. Amma tank mexanikinə daha ağır yaralı olduğunu görüb 25 km məsafə qət edərək onu gətirib öz mövqelərimizə çatdırır. Özü-nü Beyləqanda hospitala yerləşdirirlər. Lakin tam sağalmamış cəbhəyə qayıdır. Oktyabrın 27-də Qubadlı uğrunda gedən döyüşlərdə ağır yaranalı və həyatını xilas etmək mümkün olmur. Canından da çox sevdiyi vətən uğrunda şəhid olur Azad, özünün dediyi kimi, kişilər sırasına adını əbədi yazdırır.

II Fəxri xiyabanda dəfn edilən Azad, ölümündən sonra "Xocavəndin azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə", "Vətən uğrunda" medalları ilə təltif olundu, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı adına layiq görüldü.

Deyirlər, həyatda təsadüfi heç nə yoxdur. Bunun doğrudan da belə olub-olmadığı haqqında heç nə demək istəmirəm. Amma mənim gəldiyim qənaət başqadır.

"Müəllimlər ikinci valideyndir" ifadəsinə tez-tez rast gəlirik. Yaşımızdan asılı olmayaraq ömrümüzün sonunadək ehtiramla xatirələrini əziz tutduğumuz, yad etdiyimiz müəllimlərimiz kifayət qədərdir. Bir neçə kəlimə ilə fikrimi əsaslandırmaq istəyirəm. Mənə orta məktəbdə (1968-78) dərs demiş ensiklopedik biliyə malik, son dərəcə xeyirxah və qayğıkeş insan olmusu Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimim Qadir Məmmədov minlərlə şagirdin yaddaşında yaşayır. Həyatının son günlərini yaşayanda 80-ə yaxın yaş vardı, keçmiş şagirdlərinin əksəriyyəti onu müalicə edən həkimdən müəllimi sağlatmağı, yaşatmağı xahiş edəndə həkim təcübbünü gizlədə bilməmişdi. Axi müəllimin xeyli yaş vardı və xəstəliyi də ciddi idi. Bunu onun keçmiş şagirdləri də bilir-lər. Amma onu itirmək istəmərdilər. Biz şagirdləri Qadir müəllimin məzarını bu gün də ziyarət edir, ruhuna dualar oxuduruq.

Mənim ibtidai sinif müəlliməm Arif Məmmədova həmişə ana qayğı-keşliyi ilə 30-40 il sonra da keçmiş şa-

girdləri ilə maraqlanırdı, onların uğurlarına sevinirdi. Mən 2014-cü ildə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi diplomumu alanda birinci ona zəng vurdum, sonra hədiyyə alıb evinə gedərək onu təbrik etdim - keçmiş şagirdinin uğuru münasibətilə... Həmin vaxt onun valideynlərinin qədər sevindiyyinin şahidi oldum.

Mənim müəllimim olmuş Nəriman Məmmədovun dediklərini də xatırlamağım yerinə düşər: "Valideyn qədər əziz tutulan müəllimlərin şagird və tələbələri özlərini onlara bənzətməyə çalışırlar. Görün, müəllimlər cəmiyyət üçün nə qədər yaxşı insan yetişdirirlər". Nəriman müəllim öz övladına ona vaxtilə Gəncə Pedaqoji İnstitutunda dərs demiş Altay müəllimin adını qoymuşdu. Oğlu Altay I Qarabağ müharibəsinə könüllü yollanmış və şəhid olmuşdu. Məzari Şəhidlər xiyabanındadır.

Bunları əbəv yerə qeyd etmərəm. Azad şəhid olmadıqdan 2-3 gün əvvəl bütün günü onun obrazı gözümün qarşısında, xəyalımdan çıxmırdı. Oktyabrın 27-si idi, səhər işə gələndə Azadın sinif rəhbəri olmuş Sevinc müəllimə dəhlizdə çox kədərli halda

gün səhər onu qarşılayıb sinif otağına yola saldırdı. İndi bu missiyanı sanki Azad yerinə yetirir.

Müəllimlərin, şagirdlərin, valideynlərin qəlbində yavaş-yavaş bir arzu baş qaldırırdı: Liseyə Azad Hübətovun adının verilməsi arzusu! 26 iyun 2021-ci ildə - məhz Silahlı Qüvvələr Günündə Azad Hübətovun vaxtilə yaşadığı binanın qarşısında onun büstünün açılışı idi. İlk dəfə olaraq orada Azad haqqında söz söyləmək liseyin müəllimləri adından mənə nə-sib olmuşdu. Əlbəttə, duyğulanmadan çıxış etmək mümkün deyildi. Çıxışının sonunda dövlət qurumlarında çalışan müxtəlif vəzifəli, səlahiyyətli şəxslərin orada olduğunu nəzərə alaraq liseyə Azadın adının verilməsini məsələsini qaldırdım və bunu aidiyyəti qurumlara çatdırmağı təklif etdim.

2021-ci il noyabrın 3-də liseyə A.Hübətovun adının verilməsi xəbəri ildırım sürətilə yayıldı və lisey ailəsinin həm kövrəldi, həm də sevindi. O zamanın Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Azad Hübətov adına 291 №-li Ekologiya Liseyi bütün tədbirləri "Azadla birgə" keçirir: 27 sentyabr - Şəhidlərimizin Anım günü, 27 oktyabr - Azad Hübətovun Anım günü, 8 Noyabr - Zəfər günü, 24 yanvar - Azad Hübətovun doğum günü və sair. Biz tədbirlərin baş qəhrəmanı ölməz qəhrəmanımız Azaddır. Azadın qəhrəmanlığı bizim qürur mənbəyimiz, onun II Fəxri xiyabandakı məzarı və yerimiz, Liseyə verilən adı böyük məsuliyyətimizdir. Vaxtilə Azad təhsil aldığı Liseyə fəxr edirdisə, bu gün lisey-qürur onunla qürur duyur.

Biz Azadın valideynləri ilə hələ o, liseydə təhsil alan vaxtlardan tanış idik. Sonralar bu tanışlıq doğmaliğa çevrildi. Azadın ailə üzvləri bizim tədbirlərimizin fəxri qonağına çevrildilər, tez-tez biz də onların qonağı oluruq. Həm anası Leyla xanım, həm də atası Arif müəllim çox genişirəklı insanlardır. Tədbirlərin birində Arif müəllim mənə bir jurnal verdi və dedi ki, bu, bütövlükdə Azada həsr olunacaqdı, lakin mən istədim ki, digər şəhidlərimiz haqqında da materiallar dərc edilsin. Belə bir alıcınab şəhid atasıdır!

Bir dəfə də Leyla xanım la səhəbt əsnasında dedi ki, Azadın döyüş yoldaşlarından nəçəsinin toyu olmalıdır. Amma heç biri toy etmək istəmir. Gərək mən onlara deyim ki, gedib toylarını etsinlər. Fikirleşdim ki, belə şəhid anasının qarşısında necə baş əymə-yəsən?

İndi həmin döyüş dostlarının, qohumlarının evində balaca Azadlar - 6 Azad böyüyür.

Azad haqqında iki sənədli film çəkilib və o filmdə, qəhrəmanımızın valideynlərinin təşəbbüsü ilə, müəllimlərinin də çıxışları yer alıb. Azad həsr olunmuş bütün dövlət tədbirlərinə onun müəllimləri dəvət edilir.

Bu gün Azad Hübətov adına 291 №-li Ekologiya liseyini bitirən məzunlar dünyanın nüfuzlu ali məktəblərinə daxil olurlar və orada bizim XXI əsr savaşının unudulmaz şəhidi - Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Azadın simasını Azərbaycan xalqının qəhrəmanlığını beynəlxalq aləmə bəyan edirlər. Əgər bu qəhrəmanlıqda, Azadın müəllimi kimi, zərrə qədər də zəhmətimiz varsa, deməli, biz xoşbəxt müəllimlik.

Yanvarın 24-də Azadın doğum günüdür. Nə deyək? Cənnətdəki doğum günün mübərək, bizim şəhid məzunumuz, qəhrəman Azadımız! Biz sənənlə fəxr edirik: bizim şagirdimiz, məzunumuz olduğun üçün, torpaqlarımız uğrunda müqəddəs savaşda başımızı uca etdiyən, Vətənin əbədiyaşar Qəhrəmanına çevrildiyin və nəhayət, liseyimiz sənə əziz adını daşdıyı üçün!

Zeynab QASIMOVA

"İşdən çıxanda yoldaşlarına demişdi ki, otağımdan şəklimi asarsınız"

Bu gün əziz xatirəsini yad edəcəyim növbəti Vətən müharibəsi şəhidi Ülvi Vüqar oğlu Məmmədovdur.

Ülvi Məmmədov 1997-ci il iyulun 29-də Quba rayonunun Aleksəyevka kəndində anadan olub. O, 2015-2017-ci illərdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin sıraların-

da müddətli həqiqi hərbi xidmətdə olub.

Şəhidin anası Məmmədova Ülker xanım deyir ki, ailədə iki oğul övladımız var: "Böyük oğlumuz şəhid balam Ülvi və kiçik oğlum Fərid.

Oğlum Bakıda marketdə işləyirdi, daha sonra əsgər çağırıldı. İşdən çıxanda da uşaqlara demişdi

ki, işdəki otağımdan şəklimi asarsınız. Çox yaxşı uşaq idi. Qohumlar, qonşular, onu tanıyan hər kəs onu ən xoş arzularla xatırlayır. (Red: ağlayır)

Balam Füzulinin Cəbrayıl- Xocavənd -Hadrud istiqamətlərində qəhrəmancasına döyüşüb. Bir zamanlar yaşadığı küçəni Ülvinün adına veriblər, həmçinin adına abidə bulaq kompleksi tikilib".

Şəhidin atası Məmmədov Vüqar bəy deyir ki, balamla hər dəfə danışırkən bomba, atışma səsləri gəlirdi:

"Ancaq deyirdi ki, narahat olmayın, burada hər şey yaxşıdır. Birinci öz qohumumuz gəldi dedi ki, Ülvi ağır yaralanıb. Daha sonra dedi ki, şəhid olub balamız. Camaat yığıldı, töküldü qarıya. Axsam gətirdilər, çıxdım gördüm uşağımı. Baxdım başından güllə yarası alıbmış. Baxıram bədəni sağ -salamat, tertəmiz kəfəne bağlamışdılar. Dedilər açma, qan açılar. Gördüm ki başından vurublarg(Red: qəhərdən danışa bilmədi)

Allah şəhidlərimizə rəhmət elə-

sin! Övlad itirmək dərdlərin ən ağrılısıdır, adamın dünyaya ilə əlaqəsi kəsilir, çox sözü dilinə gətirmir, danışmır, çox çətindir. Allah cəmi şəhidlərimizə rəhmət eləsin, şəhid valideynlərinə səbr versin, amin!

Azərbaycan Ordusunun əsgəri olan Ülvi Məmmədov 2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən Ermənistan işğalı altında olan ərazilərin azad edilməsi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpaya alınması üçün başlanan Vətən müharibəsi zamanı Cəbrayılın və Xocavəndin azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə savaşıb. Ülvi Məmmədov oktyabrın 21-də Xocavənd döyüşləri zamanı şəhid olub. Quba rayonunda dəfn olunub.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi uğrunda döyüş əməliyyatlarına qatılaraq hərbi hissə qarşısında qoyulmuş tapşırıqların icrası zamanı vəzifə borcunu şərəflə yerinə yetirdiyinə görə Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamlarına əsasən, Ülvi Vüqar oğlu Məmmədov "Vətən uğrunda", "Cəbrayılın azad olunmasına görə", "Xocavəndin azad olunmasına görə" və "Füzulinin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilib.

Ruhun şad olsun, şəhid qardaşım!

Salam, şəhid anası, anam, anamiz. Məni də özünə övlad bil. Sənə baş çəkməyə gəlmişəm. Getməzdən əvvəl oğlun "anama göz-qulaq olun", - demişdi...

Axan göz yaşını da görənlər olma-yıb - göz yaşların ürəyinə axıb o getdiyi gündən. Əminsən. Qəhrəman böyütmüşdün, onun qayğısına qala-qala ocağın istisi əllərini yandırır, qışın şaxtası - üşüdü. Quzeyin soyuq küləyini ciyərlərinə çəkmişən. Öyüd-nəsihət verəndə, "Əsl sevgin Vətən olsun, xalq olsun!", - demisən.

Əllərdən öpürəm, əziz anamiz. Xalqını zəfərə oğullar yetirdi - sizin öyüdləriniz yetirdi, siz yetirdiniz. Düşməne meydan oxuyan, torpağı yağdan təmizləyənlərin sırasında sənin oğlun da olub. Oğlun elə bir zirvədedir ki, o yüksəklik, o zirvə müqəddəslidir.

Həyatın dəyərini bilən, onu qiymətləndirməyi bacaran insanlar ölümü də dəyərləndirməyi bacarırlar. Peyğəmbərimiz Məhəmməd Mustafa (s.v.) buyurub: "Hər canlı bir gün ölümü dadacaqdır. Lakin torpaq, Vətən, haqq uğrunda canlarından keçib bir qarış torpaq belə düşməne verməyənlər, haqq uğrunda bədənlərini kor mərmiyə siper edənlər "ölmür", onlara "ölü" demirik. Onlar şəhididirlər. Allah qatında şəhidlər cənnətlə mükafatlandırılıb".

Sən başını dik tut, şəhid anası.

Fələyin yazdığını poza bilsəydim əgər...

Necə ki, bacarırsan uca olmağı, ülvi olmağı bacaran ana. Sən Azərbaycan qadınisan!

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan qadını haqqında dediyi fikirləri heç kim unutmur: "Dünyanın yarısından çoxunu gəzdirdim. Çox insan tanıdım. Çox qadın gördüm. Lakin Azərbaycan qadını qəddər gözəl, ağıllı, mərd, cəsur qadın görmədim".

Dahi rəhbərin kəlamının təcəssümünü sənə görürəm. Sənə görürəm Azərbaycan qadınının mərdliyini, qürurunu, cəsəətini.

Sən oğluna öyrətdin övlad sevməyi, ana sevməyi, Vətən sevməyi. Buna görə sevdiklərdən də üstün tudtu torpaq, Vətən sevgisini.

Vaxtsiz ağaran saçlarının haqqını halal et bizə. Tərəvətli üzünə erkən düşmüş qırışın haqqını halal et bizə. Tez-tez gözünü naməlumluğa dikəndə, çəkdiyən ahın haqqını halal et bizə. Əynindən çıxarmadığın qara libasın sıxıntısını halal et bizə.

Fələyin yazdığını poza bilsəydim əgər, başındakı qara örpəyi, qırmızı örpəklə evəzləyirdim.

Fələyin yazdığını poza bilsəydim əgər, saçlarındakı bəyazların rəngini dəyişərdim, oğulunu oxşayıb-əzizlədiyən vaxtların rənginə

qaytarardım.

Şəhid anası dərini içində çəkər. Fələyin yazdığını poza bilsəydim əgər, dərini sənəndə alar, ahını dağlara-daşlara səpələyirdim.

Fələyin yazdığını poza bilsəydim əgər, Günəşini sənə qaytarardım. Sənin Günəşin oğlundu...

Sizin böyütdüyünüz oğullar on milyonluq xalqın taleyində qəhrəmanlıq obrazına çevrildilər, siz - qürur və ucalıq rəməzinə.

Xatırlayırsanmı, ana, ona tarix dərini necə sevgilərlə öyrətdirdin. Bilmirdin o zaman tarixi dərliklərdən oxuyan oğlun, bir gün xalqın şanlı tarixini özü yazacaq.

Şuşa kimi alınmaz qalanı düşmən tankla, texnikayla ələ keçirmişdi. Sənin oğlun Şuşasını qeyrət silahıyla, şücaət silahıyla, azərbaycançılıqla azad elədi. Ona igidliyin, qorxmazlığın silahda, sursatda deyil, ürəkdə, biləkdə olduğunu sən aşılamaşdın...

Əllərdən öpürəm, şəhid anası, anamiz. Baş əyirəm qarşında. Yarındayam. Ələmini-kədərinə qoy çiyinlərimə, qəhərin mənim qəhərimdə. Təbəssümünü, baharını gətir 30 illik həsrət çəkən torpaqlara. 30 illik çiləyə, 30 illik səbrə son qoyuldu.

Nuray NƏZƏROVA

2023-cü ildən 2024-cü ilə qədər mühüm maddələr

2023-cü ildə Yaxın Şərq siyasi təsirinə təsir edən ən mühüm hadisələrdən biri, şübhəsiz ki, Rusiyanın Ukraynaya qarşı 2022-ci ilin fevralında başlayan müharibəsidir. Əslində, bu münaqişə təkcə Ukraynanın, Avropanın və Rusiyanın təhlükəsizliyinə deyil, həm də Yaxın Şərqin təhlükəsizliyinə, regional güc balanslarına və enerji təchizatına birbaşa təsir edib. Bundan əlavə, müharibə global təchizat zəncirində mühüm xammal ticarətini, xüsusilə taxıl ticarətini, strateji su yollarının və ticarət yollarının təhlükəsizliyini və regional aktorların mövqelərini yenidən formalaşdırdı.

Bu mənada Yaxın Şərqdə bir çox aktorlar Qərbdə meydan oxuyan aktorlarla yaxınlaşma proseslərini sürətləndiriblər. Başqa sözlə, Ukrayna müharibəsi göstərdi ki, Yaxın Şərqdə müttəfiqlik üstünlükləri ənənəvi kodlarla formalaşmır. Məsələn, Körfəz ölkələrinin Rusiya ilə Qərb arasında seçim etmək məcburiyyətində qaldıqları Rusiya-Ukrayna müharibəsində izlədikləri balanslı siyasətlə Qərblə Rusiya arasında orta mövqe tutdular. Bu vəziyyət istər beynəlxalq sistem, istərsə də Yaxın Şərq subregional sisteminin çoxqütblülük istiqamətində inkişaf etdiyini, Körfəz ölkələri də daxil olmaqla bir çox Qərb müttəfiqlərinin strateji muxtariyyətə can atdığını və xarici siyasətdə balanslaşdırılmış asılılıq-aktor şəxələndirmə siyasəti yürütdüyünü göstərir.

Normalaşma və münaqişə

Türkiyə, Suriya və Mərakeşdə zəlzələ, Liviyada sel kimi təbii fəlakətlərlə sarsılan Yaxın Şərqdə 2020-ci ilin sonunda başlayan regional normalaşma 2023-cü ildə də davam etdi. Bu normalaşma prosesləri Türkiyə, Misir, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ), Səudiyyə Ərəbistanı, Qəter və İsrail kimi ölkələr

arasında cərəyan edərkən, ən mühüm normalaşma hərəkatı Çinin ev sahibliyi ilə martın 10-da baş verdi.

Pekində 4 saat davam edən Səudiyyə Ərəbistanı arasında diplomatik əlaqələr bərpa edilib. Sözügedən normalaşmanın Çinin vasitəçiliyi ilə reallaşması Yaxın Şərqdə qüvvələr balansının dəyişməsi kimi şərh edilib. Əslində, Amerika Birləşmiş Ştatlarının (ABŞ) Yaxın Şərqdə nizam-intizam qurucusu rolunu oynaması ilə bağlı rəyət Pekinin vasitəçiliyi ilə reallaşan İran-Səudiyyə Ərəbistanı normalaşması ilə sarsıldı. Regional rəqabətin və

sətində qeyri-sabitliyin davam etməsinə səbəb olub. Eynilə, İraq, Suriya, Yəmən və Liviya kimi ərazilərdə də az intensivlikdə olsa da, münaqişələr davam etdi.

Regional münaqişələrdə oktyabrın 7-dən sonra İsrailə HƏMAS arasında qarşıdurmalar ön plana çıxıb. Oktyabrın 7-də səhər saatlarında HƏMAS-ın silahlı qanadı "İzzəddin əl-Qəssam Briqadaları" tərəfindən "Əqsa Tufanı" əməliyyatı başlandı. Daha sonra isə İsrail Qəzzada əməliyyatlara başlayıb. Bu münaqişələrdən sonra Fələstin dünyanın əsas gündəm maddəsinə çevrildi.

gərginliyin azaldılması baxımından kritik əhəmiyyət kəsb edən bu inkişaf münaqişə mühitinə son qoya bilmədi.

2023-cü ildə regional münaqişələr baxımından bir neçə məqam önə çıxır. 2019-cu ildə inqilab-çevriliş prosesi ilə Ömər əl-Bəşirin hakimiyyətdən uzaqlaşdırıldığı Sudanda ordu ilə Çevik Dəstək Qüvvələri arasında qarşıdurmalar 2023-cü ilin aprel ayından etibarən şiddətləndi. Sudanın bir çox şəhərlərində, xüsusən də paytaxt Xartumda davam edən münaqişələr mülki əhalinin yaşayış yerlərini məhdudlaşdırıb və Yaxın Şərq və Afrikanın geosiyasi

2024-cü ilin ssenariləri

2024-cü ildə Yaxın Şərqə gözləyən ssenarilərin çoxu Qəzzada baş verən hadisələrin harada inkişaf edəcəyi ilə bağlıdır. Bu mənada Qəzzada İsrailin əməliyyatlarının və ya HƏMAS müqavimətinin nə dərəcədə uğurlu olacağı münaqişənin regional miqyasda yayılıb-yayılmamasına təsir edəcək. Əgər İsrail HƏMAS-a qarşı üstünlük əldə edərsə, "Hizbullah"- "Həşdi Şabi"- "Ənsarulah" kimi İranın dəstəklədiyi silahlı birləşmələr və İran prosesə qarışırsa, bölgə təkcə regional deyil, həm də dünya müha-

ribəsinə sürüklənə bilər. Ssenari ABŞ və İran arasında qarşıdurmanı körükləmək və beləliklə, Üçüncü Dünya müharibəsinə başlamaq da ola bilər.

Bunun əksinə, regional sülh ssenarisi də var. Bu ssenaridə İsrail Qəzzanı məğlub edir, qoşunlarını geri çəkir, Abdullah əl-Berqusi, Mərvan əl-Berqusi, Əhməd Səədət kimi adların iştirak etdiyi əsir mübadiləsi razılaşması qəbul edilir və Fələstində seçkilər keçirilir. Bu ssenaridə seçkilərdə qalib gələn partiya və ya komandanın Qəzzanı və İordan çayının qərb sahilini idarə etməsi və beləliklə problemin ortadan qaldırılması mümkün ola bilər.

Lakin bu məqamda qeyd etmək olar ki, həm İsrail, həm də ABŞ bu prosesə müsbət baxmır və qısa müddətdə bu ssenarinin reallaşmasına çoxlu maneələr var. Qəzzadakı proseslərdən asılı olaraq, regional münaqişə bölgələrində intensivliyin azalması və ya artması gözlənilə bilər. İranın dəstəklədiyi terrorçu aktorların müharibədə iştirak etmə ehtimalı Yəmən, Suriya və İraq kimi yerlərdə güc balansına birbaşa təsir edir. Bənzər şəkildə Türkiyənin terrorla mübarizə kontekstində İraq və Suriyadakı əməliyyatları 2024-cü il üçün mühüm gündəm maddəsi kimi qeyd edilə bilər.

Həm Türkiyənin terrorla mübarizə kontekstində Suriya və İraqdakı terror təşkilatı PKK/PYD ünsürləri ilə mübarizəsi, həm də başqa Qəzza olmaqla Yaxın Şərqdəki regional məsələlərə təsir edəcək son amil global aktorların tutduğu mövqe ilə bağlıdır. Bu mənada ABŞ, Çin, Rusiya və Aİ kimi aktorların xüsusən Misir, Tunis, Əlcəzair, İraq və Sudanda potensial xalq hərəkatlarına və münaqişə bölgələrinə qarşı qəbul etdikləri münasibət regional güc balansını dəyişə bilər. Sözügedən vəziyyət bir çox amillərin, xüsusən də ABŞ-də 2024-cü ildə keçiriləcək prezident seçkilərinin təsiri altındadır və bu səbəbdən də müxtəlif proqnozlar formalaşdırılır.